

RPW/1520/2025 P
Data: 2025-06-09

Regionalna Izba Obrachunkowa
w Kielcach
Załącznik nr 1 do zarządzenia nr 2/2025
Prezesa Regionalnej Izby Obrachunkowej w Kielcach
WPEŁNIŁO DNIA
z dnia 8 stycznia 2025 roku
09.06.2025

**WNIOSEK O UDZIELENIE WYJAŚNIEŃ
W SPRAWIE STOSOWANIA PRZEPISÓW O FINANSACH PUBLICZNYCH**
(na podstawie art. 13 pkt 11 ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych)

A. ADRESAT WNIOSKU

Regionalna Izba Obrachunkowa w Kielcach, ul. Targowa 18, 25-520 Kielce

B. DANE WNIOSKODAWCY

B.1. RODZAJ WNIOSKODAWCY¹

- ☒ 1. jednostka samorządu terytorialnego
☐ 2. związek metropolitalny
☐ 3. związek międzygminny
☐ 4. stowarzyszenie gmin, stowarzyszenie gmin i powiatów
☐ 5. związek powiatów
☐ 6. związek powiatowo-gminny
☐ 7. stowarzyszenie powiatów
☐ 8. samorządowa jednostka organizacyjna, w tym samorządowa osoba prawna
☐ 9. inny podmiot²

B.2. PEŁNA NAZWA WNIOSKODAWCY

Urząd Miejski w Starachowicach

B.3. ADRES SIEDZIBY WNIOSKODAWCY

1. Miejscowość

Starachowice

2. Ulica i numer

Radomska 45

3. Kod pocztowy

2 7 - 2 0 0

Starachowice

¹ Należy zaznaczyć właściwy kwadrat.

² Podmioty inne niż wymienione w pkt.1-8 mogą występować o udzielenie wyjaśnień wyłącznie w zakresie wykorzystywania przez nie dotacji przyznawanych z budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

C. ZAKRES WNIOSKU

WSKAZANIE PRZEPISÓW O FINANSACH PUBLICZNYCH, BĘDĄCYCH PRZEDMIOTEM WYSTĄPIENIA O WYJAŚNIENIE W ZAKRESIE ICH STOSOWANIA

Należy wskazać konkretne jednostki redakcyjne aktu prawnego wraz z nazwą tego aktu, bez przytaczania ich treści. Jeżeli artykuł jest podzielony na mniejsze jednostki redakcyjne (ustępy, punkty, litery, tiret itp.), trzeba przywołać jedynie te, których dotyczy wystąpienie (nie powinno się odnosić do całego artykułu, gdy jest podzielony na dalsze jednostki redakcyjne, a problem prawny dotyczy tylko niektórych z nich).

Wskazany przepis musi regulować materię objętą wystąpieniem.

1. Art. 18² ustawy z dn. 26 października o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
2. Art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i wychowaniu w trzeźwości;
3. Art. 18b i art.24 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
4. Art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
5. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 października 2015r. w sprawie wymagań lokalowych i sanitarnych, jakie musi spełniać lokal, w którym ma być prowadzona placówka wsparcia dziennego.
6. Uchwała NR XV/4/2024 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 29 listopada 2024 r. w sprawie przyjęcia do realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Starachowice na lata 2025 – 2026.
7. Uchwała Nr IV/7/2025 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 21 marca 2025r w sprawie zmiany Uchwały Nr XV/4/2024 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 29 listopada 2024 r. w sprawie przyjęcia do realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Starachowice na lata 2025-2026.

D. PRZEDSTAWIENIE PROBLEMU PRAWNEGO, DOTYCZĄCEGO STOSOWANIA PRZEPISÓW O FINANSACH PUBLICZNYCH

D.1. OPIS PROBLEMU PRAWNEGO

Gmina Starachowice planuje zorganizowanie placówki wsparcia dziennego w budynku szkoły podstawowej, w godzinach pozalekcyjnych, w formie zajęć opiekuńczych (kół zainteresowań, świetlic), specjalistycznych (zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne itp.) i pracy podwórkowej (działania animacyjne). Placówka wsparcia dziennego będzie prowadzona przez organizację pożytku publicznego i będzie miejscem opieki i wychowania dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych zamieszkałych w obwodzie szkoły oraz miejscem spędzania wolnego czasu dla wszystkich dzieci. Utworzenie placówki wsparcia dziennego będzie finansowane ze środków przeznaczonych na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Starachowice na lata 2025 – 2026, w tym z tego programu poniesione zostaną wydatki na adaptację i wyposażenie pomieszczeń.

D.2. PYTANIE DOTYCZĄCE PROBLEMU PRAWNEGO OPISANEGO W RUBRYCE D.1.

1. Czy możliwe jest poniesienie przez Gminę Starachowice wydatków na utworzenie placówki wsparcia dziennego ze środków przeznaczonych na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Starachowice na lata 2025 – 2026 ? Program został przyjęty do realizacji uchwałą NR XV/4/2024 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 29 listopada 2024 r.

2. Czy istnieją przeszkody prawne, by placówkę wsparcia dziennego zorganizować w budynku szkoły podstawowej w godzinach pozalekcyjnych, w formie zajęć opiekuńczych (kół zainteresowań, świetlic), specjalistycznych (zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne itp.) i pracy podwórkowej (działania animacyjne)?

3. Czy istnieją przeszkody prawne, by zlecić prowadzenie placówki wsparcia dziennego organizacji pożytku publicznego?

4. Czy w ramach środków przeznaczonych na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Starachowice na lata 2025 – 2026 można sfinansować wydatki na adaptację i wyposażenie pomieszczenia szkolnego (świetlicy szkolnej która po godzinach pracy szkoły będzie miejscem wsparcia dziennego ?

E. STANOWISKO WNIOSEKODAWCY W SPRAWIE PRZEDSTAWIONEGO PROBLEMU PRAWNEGO

1. Zgodnie z art. 18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi dochody z opłat za zezwolenia wydane na sprzedaż napojów alkoholowych mogą być wykorzystane wyłącznie na realizację:

- 1) gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Gminnych Programów, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- 2) zadań realizowanych przez placówkę wsparcia dziennego, o której mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Gminnych Programów, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

W ocenie Gminy Starachowice istnieje możliwość poniesienia wydatków na utworzenie placówki wsparcia dziennego ze środków przeznaczonych na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. W programie przyjętym uchwałą Nr XV/4/2024 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 29 listopada 2024r w części dotyczącej zadań i sposobów realizacji programu znajdują się zapisy o „dofinansowaniu działalności i organizacji placówek wsparcia dziennego”. Ponadto uchwałą Nr IV/7/2025 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 21 marca 2025r w sprawie zmiany Uchwały Nr XV/4/2024 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 29 listopada 2024 r. w sprawie przyjęcia do realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Starachowice

na lata 2025-2026. w ramowym planie finansowym w pkt 12 jest zapis „Utworzenie i prowadzenie budynkach szkół podstawowych dla których organem prowadzącym jest Gmina Starachowice”.

1.Zgodnie z art. 18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi dochody z opłat za zezwolenia wydane na sprzedaż napojów alkoholowych mogą być wykorzystane wyłącznie na realizację:

- 1) gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Gminnych Programów, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- 2) zadań realizowanych przez placówkę wsparcia dziennego, o której mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Gminnych Programów, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

W ocenie Gminy Starachowice istnieje możliwość poniesienia wydatków na utworzenie placówki wsparcia dziennego ze środków przeznaczonych na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. W programie przyjętym uchwałą Nr XV/4/2024 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 29 listopada 2024r w części dotyczącej zadań i sposobów realizacji programu znajdują się zapisy o „dofinansowaniu działalności i organizacji placówek wsparcia dziennego”. Ponadto uchwałą Nr IV/7/2024 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 29 listopada 2024r w sprawie zmiany Uchwały Nr XV/4/2024 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 29 listopada 2024 r. w sprawie przyjęcia do realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Starachowice na lata 2025-2026. w ramowym planie finansowym w pkt 12 jest zapis „Utworzenie i prowadzenie budynkach szkół podstawowych dla których organem prowadzącym jest Gmina Starachowice”.

2.Stosowne regulacje w zakresie utworzenia i działania placówki wsparcia dziennego zawarte są w ustawie z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Formy działania placówek określa art. 24 w/w ustawy. Art. 18b ustawy określa regulacje dotyczące lokalu placówki wsparcia dziennego, nadto szczegółowe zapisy dotyczące wytycznych zawiera rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 października 2015r. w sprawie wymagań lokalowych i sanitarnych, jakie musi spełniać lokal, w którym ma być prowadzona placówka wsparcia dziennego. W przepisach prawa brak jest norm uniemożliwiających zorganizowanie i zlokalizowanie placówki wsparcia dziennego w budynku szkoły podstawowej po spełnieniu przez budynek warunków wynikających z przywołanych wyżej przepisów i właściwej organizacji placówki np. poprzez właściwe jej zorganizowanie, mogące polegać m.in. na wyodrębnieniu pomieszczeń i warunków zapewniających odpowiednie warunki dla dzieci.

3.Art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i wychowaniu w trzeźwości stanowi, że placówkę wsparcia dziennego prowadzi gmina, podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art. 190, lub podmiot, który uzyskał zezwolenie wójta.

Zgodnie zaś z art. 190 ust. 1 w/w ustawy organy jednostek samorządu terytorialnego mogą zlecić realizację tych zadań odpowiednio:

- 1) organizacjom pozarządowym prowadzącym działalność w zakresie wspierania rodziny, pieczy zastępczej lub pomocy społecznej;
- 2) osobom prawnym i jednostkom organizacyjnym działającym na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancji wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej lub pomocy społecznej.

Art. 190 ust. 2 stanowi również, że do zlecenia realizacji zadań, o których mowa w ust. 1, stosuje się ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Brak jest przeszkód prawnych do zlecenia w/w zadań na zasadach i podmiotom wskazanym w art. 18 ust. 2 oraz art. 190 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o wspieraniu rodziny i wychowaniu w trzeźwości.

4. Zgodnie z art. 18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi dochody z opłat za zezwolenia wydane na sprzedaż napojów alkoholowych mogą być wykorzystane wyłącznie na realizację:

- 1) gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Gminnych Programów, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- 2) zadań realizowanych przez placówkę wsparcia dziennego, o której mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Gminnych Programów, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Poniesienie przez Gminę wydatków na adaptację i wyposażenie pomieszczeń ze środków przeznaczonych na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, ma służyć realizacji zadań określonych w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych obowiązującego w gminie. Wynika to wprost z zadań i sposobów realizacji zawartych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. przyjętym uchwałą Nr XV/4/2024 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 29 listopada 2024r – pkt5. - „Współpraca i wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej profilaktyce, rozwiązywaniu problemów alkoholowych, przeciwdziałaniu narkomanii i przeciwdziałaniu przemocy domowej.”

Tak też wskazała Regionalna Izba Obrachunkowa w Łodzi w piśmie z 31 lipca 2018 r., WA 4120-18/2018, w którym dopuszczono finansowanie modernizacji, dostosowania i wyposażenia pomieszczeń komórki organizacyjnej urzędu, której zadania dotyczyły m.in. kontroli sprzedaży napojów alkoholowych. Wskazano, że zakres zadań realizowanych przez tę strukturę był wzmiankowany w miejskim programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Również Regionalna Izba Obrachunkowa w Szczecinie wskazała, że gmina może ponieść wydatki na wyposażenie i remont pomieszczenia (pełniącego docelowo funkcję placówki

wsparcia dziennego), o ile ma to służyć realizacji zadań takiej placówki w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych obowiązującego w gminie.

Mając powyższe na względzie należy stwierdzić, że możliwe jest przeprowadzenie remontu i wyposażenia lokalu, który w efekcie tego mógłby być wykorzystywany przy realizacji zadań placówki wsparcia dziennego.

INFORMACJA O ZAŁĄCZNIKACH DO WNIOSKU

Należy wymienić wszystkie dokumenty załączone do wniosku

Załączniki:

1. Opinia Radcy Prawnego Urzędu Miasta w Starachowicach
2. Uchwała NR XV/4/2024 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 29 listopada 2024 r. w sprawie przyjęcia do realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Starachowice na lata 2025 – 2026.
3. Uchwała Nr IV/7/2025 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 21 marca 2025r w sprawie zmiany Uchwały Nr XV/4/2024 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 29 listopada 2024 r. w sprawie przyjęcia do realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Starachowice na lata 2025-2026.

Data wypełnienia wniosku	Podpis kierownika jednostki lub osoby upoważnionej
4. 06. 2025 v	PREZYDENT MIASTA STARACHOWICE Marek Materek

Kierownik Referatu
Edukacji, Kultury i Sportu

Mariusz Majewski

ZASTĘPCA PREZYDENTA
MIASTA STARACHOWICE

Marcin Gołębiowski

Starachowice, 30 maj 2025r.

Dotyczy: Wniosku o opinię prawną w zakresie interpretacji przepisów dotyczących ponoszenia wydatków ze środków przeznaczenia środków na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz w zakresie zorganizowania i prowadzenia placówki wsparcia dziennego.

Podmiot wnioskujący o opinię:

Stanowisko zostaje przedstawione na pisemny wniosek Kierownika Referatu Edukacji, Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego w Starachowicach.

Przedmiot opinii:

Możliwość przekazania nieruchomości na rzecz Gminy Starachowice przez Powiat Starachowicki.

Podstawa prawna opinii:

- wniosek o opinię prawną,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2023 poz. 1939 ze zm.)
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2025 poz. 49),
- uchwała Nr XV/4/2024 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 29 listopada 2024 r. w sprawie przyjęcia do realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Starachowice na lata 2025-2026 ze zmianami,
- przykładowe orzecznictwo oraz rozstrzygnięcia Regionalnych Izb Obrachunkowych w Polsce w zbieżnych stanach faktycznych.

OPINIA PRAWNA

I. Stan faktyczny.

Stan faktyczny opisany we wniosku o opinię prawną sprowadza się do analizy następujących kwestii:

1. Czy możliwe jest poniesienie przez Gminę Starachowice wydatków na utworzenie placówki wsparcia dziennego ze środków przeznaczonych na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Starachowice na lata 2025 – 2026 ? Program został przyjęty do realizacji uchwałą NR XV/4/2024 RADY MIEJSKIEJ W STARACHOWICACH z dnia 29 listopada 2024 r.
2. Czy istnieją przeszkody prawne, by placówkę wsparcia dziennego zorganizować w budynku szkoły podstawowej w godzinach pozalekcyjnych, w formie zajęć opiekuńczych (kół zainteresowań, świetlic), specjalistycznych (zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne itp.) i pracy podwórkowej (działania animacyjne)?
3. Czy istnieją przeszkody prawne, by zlecić prowadzenie placówki wsparcia dziennego organizacji pożytku publicznego?
4. Czy w ramach środków przeznaczonych na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie

Gminy Starachowice na lata 2025 – 2026 można sfinansować wydatki na adaptację i wyposażenie pomieszczeń ?

II. Analiza stanu prawnego, omówienie.

Zgodnie z art. 18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi dochody z opłat za zezwolenia wydane na sprzedaż napojów alkoholowych mogą być wykorzystane wyłącznie na realizację:

1) gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Gminnych Programów, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,

2) zadań realizowanych przez placówkę wsparcia dziennego, o której mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Gminnych Programów, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Należy wskazać, że istnieje możliwość poniesienia przez Gminę wydatków na utworzenie placówki wsparcia dziennego ze środków przeznaczonych na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, jeżeli zada nie to służyć ma realizacji zadań takiej placówki w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych obowiązującego w gminie. Zwrócić należy uwagę, że konkretna ocena dopuszczalności winna być nadto poprzedzona weryfikacją zapisów programu przyjętego uchwałą Nr XV/4/2024 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 29 listopada 2024r. programu, z którego takie zadanie winno wynikać.

Na poparcie takiego stanowiska należy przywołać także stanowisko wydane przez Regionalną Izbę Obrachunkową w Opolu w piśmie z 4 maja 2020 r. NA.II-0221-10/2020 w którym stwierdzono w odniesieniu do konkretnego gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych – że dana gmina może ponieść wydatki na utworzenie placówki wsparcia dziennego ze środków, przeznaczonych na realizację tego planu.

Stosowne regulacje w zakresie utworzenia i działania placówki wsparcia dziennego zawarte są w ustawie z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Formy działania placówek określa art. 24 w/w ustawy.

Art. 18b ustawy określa regulacje dotyczące lokalu placówki wsparcia dziennego, nadto szczegółowe zapisy dotyczące wytycznych zawiera rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 października 2015r. w sprawie wymagań lokalowych i sanitarnych, jakie musi spełniać lokal, w którym ma być prowadzona placówka wsparcia dziennego.

W przepisach prawa brak jest norm uniemożliwiających zorganizowanie i zlokalizowanie placówki wsparcia dziennego w budynku szkoły podstawowej po spełnieniu przez budynek warunków wynikających z przywołanych wyżej przepisów i właściwej organizacji placówki np. poprzez właściwe jej zorganizowanie, mogące polegać m.in. na wyodrębnieniu pomieszczeń i warunków zapewniających odpowiednie warunki dla dzieci.

Art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i wychowaniu w trzeźwości stanowi, że placówkę wsparcia dziennego prowadzi gmina, podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art. 190, lub podmiot, który uzyskał zezwolenie wójta.

Zgodnie zaś z art. 190 ust. 1 w/w ustawy organy jednostek samorządu terytorialnego mogą zlecić realizację tych zadań odpowiednio:

1) organizacjom pozarządowym prowadzącym działalność w zakresie wspierania rodziny, pieczy zastępczej lub pomocy społecznej;

2) osobom prawnym i jednostkom organizacyjnym działającym na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancji wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej lub pomocy społecznej.

Art. 190 ust. 2 stanowi również, że do zlecania realizacji zadań, o których mowa w ust. 1, stosuje się ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Brak jest przeszkód prawnych do zlecenia w/w zadań na zasadach i podmiotom wskazanym w art. 18 ust. 2 oraz art. 190 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o wspieraniu rodziny i wychowaniu w trzeźwości.

Zgodnie z art. 18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi dochody z opłat za zezwolenia wydane na sprzedaż napojów alkoholowych mogą być wykorzystane wyłącznie na realizację:

1) gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Gminnych Programów, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,

2) zadań realizowanych przez placówkę wsparcia dziennego, o której mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Gminnych Programów, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Należy wskazać, że można dopuścić poniesienie przez Gminę wydatków na adaptację i wyposażenie pomieszczeń ze środków przeznaczonych na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, o ile ma to służyć realizacji zadań określonych w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych obowiązującego w gminie. Konkretna ocena dopuszczalności winna być poprzedzona weryfikacją zapisów programu przyjętego uchwałą Nr XV/4/2024 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 29 listopada 2024r. programu.

Tak też wskazała Regionalna Izba Obrachunkowa w Łodzi w piśmie z 31 lipca 2018 r., WA 4120-18/2018, w którym dopuszczono finansowanie modernizacji, dostosowania i wyposażenia pomieszczeń komórki organizacyjnej urzędu, której zadania dotyczyły m.in. kontroli sprzedaży napojów alkoholowych. Wskazano, że zakres zadań realizowanych przez tę strukturę był wzmiankowany w miejskim programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Również Regionalna Izba Obrachunkowa w Szczecinie wskazała, że gmina może ponieść wydatki na wyposażenie i remont pomieszczenia (pełniącego docelowo funkcję placówki

wsparcia dziennego), o ile ma to służyć realizacji zadań takiej placówki w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych obowiązującego w gminie. Konkretna ocena dopuszczalności zależy od postanowień uchwały rady w sprawie gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Mając powyższe na względzie należy stwierdzić, że możliwe jest przeprowadzenie remontu i wyposażenia lokalu, który w efekcie tego mógłby być wykorzystywany przy realizacji zadań placówki wsparcia dziennego.

III. Wnioski.

Opiniujący w odpowiedzi na wniosek o opinię prawną i zadane pytania wskazuje co następuje:

Ad. 1. Należy wskazać, że istnieje możliwość poniesienia przez Gminę wydatków na utworzenie placówki wsparcia dziennego ze środków przeznaczonych na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, jeżeli zada nie to służyć ma realizacji zadań takiej placówki w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych obowiązującego w gminie. Zwrócić należy uwagę, że konkretna ocena dopuszczalności winna być nadto poprzedzona weryfikacją zapisów programu przyjętego uchwałą Nr XV/4/2024 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 29 listopada 2024r. programu, z którego takie zadanie winno wynikać.

Ad. 2. Brak jest przeszkód prawnych do zlecenia w/w zadań na zasadach i podmiotom wskazanym w art. 18 ust. 2 oraz art. 190 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o wspieraniu rodziny i wychowaniu w trzeźwości.

Ad. 3. Należy wskazać, że można dopuścić poniesienie przez Gminę wydatków na adaptację i wyposażenie pomieszczeń ze środków przeznaczonych na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, o ile ma to służyć realizacji zadań określonych w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych obowiązującego w gminie. Konkretna ocena dopuszczalności winna być poprzedzona weryfikacją zapisów programu przyjętego uchwałą Nr XV/4/2024 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 29 listopada 2024r. programu.

Ad. 4. Należy uznać, że możliwe jest przeprowadzenie remontu i wyposażenia lokalu, który w efekcie tego mógłby być wykorzystywany przy realizacji zadań placówki wsparcia dziennego.

RADCA PRAWNY
Sebastian Iskra
KL-1085

**UCHWAŁA NR IV/7/2025
RADY MIEJSKIEJ W STARACHOWICACH**

z dnia 21 marca 2025 r.

**w sprawie zmiany Uchwały Nr XV/4/2024 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 29 listopada 2024 r.
w sprawie przyjęcia do realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych oraz przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Starachowice na lata 2025-2026.**

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz.1465, poz.1572, poz. 1907, poz.1940), art.4¹ ust.1 i ust.2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 2151), art.10 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz.1939), Rada Miejska uchwala, co następuje:

§ 1. Zwiększa się środki finansowe na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Starachowice w 2025 r., o kwotę 440.326,42 zł - do kwoty ogółem – 2.240.326,42 zł.

§ 2. Przyjmuje się do realizacji Ramowy Plan Finansowania zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Starachowice na 2025 r., stanowiący załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 3. Traci moc Ramowy Plan Finansowania zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2025 r. stanowiący załącznik Nr 2 do Uchwały Nr XV/4/2024 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 29 listopada 2024 r.

§ 4. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Starachowice.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Starachowicach

Michał Walendzik

**RAMOWY PLAN FINANSOWANIA ZADAŃ
GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
NA 2025 ROK**

Lp.	RODZAJ DZIAŁANIA	Wysokość środków finansowych
1.	a) Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, współuzależnionych, zagrożonych uzależnieniami, w tym m.in: - prowadzenie terapii grupowej, indywidualnej dla osób uzależnionych, współuzależnionych, młodzieży, programy terapeutyczne, grupy wsparcia, materiały edukacyjne, inne niezbędne do realizacji zadania.	75.000,-
	b) Pomoc psychologiczna, prawna, konsultacyjna, psychoedukacyjna, dla rodzin dysfunkcyjnych i patologicznych.	48.000,-
	c) Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od narkotyków (w tym nowych substancji psychoaktywnych) i osób zagrożonych uzależnieniem (terapia, porady, konsultacje, programy terapeutyczne, materiały edukacyjne, inne niezbędne do realizacji zadania).	15.000,-
2.	a) Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dla dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym (m.in. druk, zakup materiałów edukacyjnych, ogłoszeń, organizacja festynów, konkursów, imprez kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych, turystyczno-krajoznawczych z elementami profilaktyki uzależnień, programów profilaktycznych, profilaktyczno-artystycznych, prowadzenie kampanii informacyjno - edukacyjnych itp.).	145.663,21
		291.326,42

	b) Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dla dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przeciwdziałania narkomanii (m.in. druk, zakup materiałów edukacyjnych, ogłoszeń, organizacja festynów, konkursów, imprez kulturalnych, sportowo - rekreacyjnych, turystyczno-krajoznawczych z elementami profilaktyki uzależnień, programów profilaktycznych, profilaktyczno – artystycznych, prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych itp.).	145.663,21	
3.	a) Wsparcie działalności instytucji, stowarzyszeń, organizacji pozarządowych służącej profilaktyce, rozwiązywaniu problemów alkoholowych, pomocy rodzinie dysfunkcyjnej.	220.000,-	614.000,-
	b) Realizacja ogólnodostępnych zajęć i programów profilaktycznych z zakresu edukacji, promocji zdrowia, zdrowego stylu życia wśród dzieci, młodzieży ich rodziców i opiekunów *.	50.000,-	
	c) Zajęcia ogólnodostępne z elementami profilaktyki uzależnień, z zakresu sportu, rekreacji, turystyki – promujące zdrowy styl życia wśród dzieci i młodzieży *.	314.000,-	
	d) Wsparcie działalności instytucji, stowarzyszeń, organizacji pozarządowych realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania narkomanii w tym: realizacja zajęć socjoterapeutycznych, programów profilaktyczno-edukacyjnych dla dzieci, młodzieży, rodziców i opiekunów i.t.p.	30.000,-	
4.	Zabezpieczenie pracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Starachowicach:		120.000,-
	a) posiedzenia Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu ds. rozpatrywania wniosków o leczenie odwykowe i innych zespołów problemowych (200 zł brutto za jedno posiedzenie).	60.000,-	
	b) koszty wydawania opinii przez biegłych (psychologa i psychiatrę) w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego.	30.000,-	

	c) koszty postępowania sądowego z tytułu wniesionych przez Gminną Komisję spraw dot. zastosowania wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.	30.000,-	
5.	a) Koszty organizacji szkoleń dla różnych grup zawodowych (w tym członków GKRPA) w zakresie profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym, przemocy domowej, zajęcia, spotkania edukacyjne dla rodziców. - pokrywanie kosztów przejazdu członków GKRPA na szkolenia/konferencje środkami komunikacji publicznej.	20.000,-	40.000,-
	b) Koszty organizacji szkoleń dla różnych grup zawodowych (w tym członków GKRPA) w zakresie przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy domowej, zajęcia, spotkania edukacyjne dla rodziców.	20.000,-	
6.	Koszty podróży służbowych, składki na ZUS i FP, ubezpieczenia, należne zobowiązania związane z realizacją zadań GPPiRPA oraz PN w miesiącu XII 2024 r. zgodnie z podpisanymi w 2024 r. umowami.		22.000,-
7.	Dofinansowanie obozów rekreacyjno-sportowych z elementami profilaktyki uzależnień, promujących zdrowy styl życia wśród dzieci i młodzieży oraz osób niepełnosprawnych, organizowanych w okresie wakacji.*		260.000,-
8.	Zadania własne gminy z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej. Realizator – Centrum Usług Społecznych w Starachowicach oraz Urząd Miejski w Starachowicach.		150.000,-
9.	Dofinansowanie placówki wsparcia dziennego prowadzonej przez CUS w formie świetlicy środowiskowej typ opiekuńczego dla dzieci i młodzieży pn. „Świetlica Środowiskowa Na Wzgórzu”, z przeznaczeniem na dożywanie uczestników zajęć świetlicowych.		75.000,-

10.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży pozostających w okresie wakacji w miejscu zamieszkania, organizacja półkolonii letnich – Oferta z programem oddziaływań profilaktycznych z zakresu uzależnień.*	200.000,-
11.	Przeprowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnej w zakresie profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania przemocy, narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, skierowanej do dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców miasta.*	30.000,-
12.	Utworzenie i prowadzenie placówek wsparcia dziennego o charakterze opiekuńczym, z elementami socjoterapii i profilaktyki uzależnień, w budynkach szkół podstawowych dla których organem prowadzącym jest Gmina Starachowice.	300.000,-
	Razem:	2.240.326,42

* zadania określone w pkt 3b, 3c, 7, 10 i 11 będą finansowane 50 % z Dz.851 rozdz.85154 i 50% z Dz.851 rozdz.85153.

Zadania finansowane w części z tzw. "małpek" (300.000,00 zł):

- Zad. 3a – 150.000,00 zł,
- Zad. 3b – 25.000,00 zł,
- Zad. 3c – 125.000,00 zł,

Uzasadnienie

Zwiększenie środków finansowych na realizację Gminnego Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Starachowice w 2025 r. spowodowane jest większymi niż planowano dochodami z tytułu opłat za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz niewykorzystaniem środków zaplanowanych na realizację Gminnego Programu w 2024 r.

Z uwagi na to, że zgodnie z art.18² pkt 1 i 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, dochody z opłat za zezwolenia wydane na podstawie art. 18 lub 18¹ oraz dochody z opłat określonych w art.11¹ wykorzystywane będą na realizację:

1) gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, o których mowa w art. 4¹ ust. 2,

2) zadań realizowanych przez placówkę wsparcia dziennego, o której mowa w art. 9 pkt 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, o którym mowa w art. 4¹ ust. 2

- i nie mogą być przeznaczane na inne cele,

zwiększa się środki finansowe na realizację Gminnego Programu w 2025 r. o kwotę 440.326,42 zł, w tym:

– dodatkowe wpływy z tytułu zezwoleń w 2024 r. - 19.176,79 zł,

– niewykorzystane środki w 2024 r. - 421.149,63 zł.

Widząc potrzebę kontynuowania działań zmierzających do przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii, uzależnieniom behawioralnym oraz przemocy domowej na terenie naszego miasta, zwiększono środki na realizację zadań określonych w Gminnym Programie oraz Ramowym Planie Finansowania stanowiącym załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

Dokonano następującego podziału środków:

- **Zadanie 2a** „Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dla dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym (m.in. druk, zakup materiałów edukacyjnych, organizacja festynów, konkursów, imprez kulturalnych, zajęć sportowo-rekreacyjnych, turystyczno-krajoznawczych z elementami profilaktyki uzależnień, programów profilaktycznych, profilaktyczno-artystycznych, prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych itp.)

- zwiększenie o kwotę 70.163,21 zł – do kwoty ogółem – 145.663,21 zł,

- **Zadanie 2b** „Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dla dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przeciwdziałania narkomanii (m.in. druk, zakup materiałów edukacyjnych, organizacja festynów, konkursów, imprez kulturalnych, zajęć sportowo-rekreacyjnych, turystyczno-krajoznawczych z elementami profilaktyki uzależnień, programów profilaktycznych, profilaktyczno-artystycznych, prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych itp.)

- zwiększenie o kwotę 70.163,21 zł – do kwoty ogółem – 145.663,21 zł,

Dopisuje się zadanie pn.

- **Zadanie 12** "Utworzenie i prowadzenie placówek wsparcia dziennego o charakterze opiekuńczym z elementami socjoterapii i profilaktyki uzależnień, w budynkach szkół podstawowych dla których organem prowadzącym jest Gmina Starachowice – kwota 300.000,00 zł".

Ponadto dokonuje się przesunięcia środków finansowych z zadania pn. „Organizacja wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych i patologicznych (kolonie)” w wysokości 130.000,00 zł na,

- **Zadanie 7** „Dofinansowanie obozów rekreacyjno-sportowych z elementami profilaktyki uzależnień, promujących zdrowy styl życia wśród dzieci i młodzieży oraz osób niepełnosprawnych, organizowanych w okresie wakacji” - zwiększenie o kwotę 130.000,00 zł - do kwoty ogółem - 260.000,00 zł.

Projekt uchwały w sprawie zmiany Uchwały Nr XV/4/2024 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 29 listopada 2024 r. w sprawie przyjęcia do realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Starachowice na lata 2025 - 2026 był konsultowany z Gminną Radą Działalności Pożytku Publicznego w Starachowicach.

**UCHWAŁA NR XV/4/2024
RADY MIEJSKIEJ W STARACHOWICACH**

z dnia 29 listopada 2024 r.

w sprawie przyjęcia do realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Starachowice na lata 2025 – 2026.

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz.1465, poz.1572) art.4¹ ust.1, ust.2 i ust.2a ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 2151) oraz art.10 ust.1 i ust.2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1939), Rada Miejska uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji:

1. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Starachowice na lata 2025 – 2026, stanowiący załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

2. Ramowy Plan Finansowania zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2025 r., stanowiący załącznik Nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 2. Ramowy Plan Finansowania zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2026 zostanie uchwalony w drodze odrębnej uchwały Rady Miejskiej w Starachowicach, po uchwaleniu budżetu na dany rok.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Starachowice.

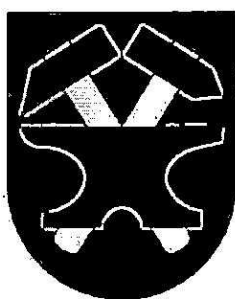
§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2025 roku.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Starachowicach

Michał Walendzik

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr XV/4/2024
Rady Miejskiej w Starachowicach
z dnia 29 listopada 2024 r.

***Gminny Program
Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii
na lata 2025-2026***

STARACHOWICE
NAPĘDZAMY ROZWÓJ

STARACHOWICE

listopad 2024 rok

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
NA LATA 2025 -2026**

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, zwany dalej „Gminnym Programem” jest kontynuacją przedsięwzięć realizowanych w Starachowicach w latach poprzednich. Stanowi wykaz działań będących jednocześnie zadaniami własnymi gminy w obszarze tych zagadnień społecznych, które będą realizowane w latach 2025-2026.

Gminny Program określa w szczególności cele i zadania gminy wynikające z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Są to najważniejsze kategorie zadań, które w ramach Gminnego Programu powinny realizować samorządy. Zgodnie z treścią ustaw zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii realizuje się poprzez kształtowanie odpowiedniej polityki społecznej, w szczególności: rozwijanie edukacji publicznej mającej na celu promocję zdrowego stylu życia, trzeźwości i abstynencji, a także informowanie o problemach, szkodach oraz zachowaniach ryzykownych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, konsekwencjach takich zachowań, a także metodach leczenia i zapobiegania szkodom zdrowotnym w tym zakresie, leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, ograniczanie dostępności alkoholu, zapobieganie i zmniejszanie szkód związanych z alkoholem i narkotykami oraz przeciwdziałanie przemocy domowej.

Gminny Program stanowi część Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Starachowicach oraz uwzględnia cel operacyjny dot. profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień określony w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025. Celem strategicznym NPZ jest zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie społecznych nierówności w zdrowiu. Zadania Gminnego Programu na lata 2025-2026 odpowiadają na cel operacyjny 2: „Profilaktyka uzależnień. Zintegrowane przeciwdziałanie uzależnieniom - uzależnienie od alkoholu, narkotyków oraz uzależnienie od zachowań (uzależnienia behawioralne)” i uwzględniają zadania służące do realizacji celu operacyjnego określone w NPZ.

Do opracowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2025-2026 wykorzystano wyniki badań szkolnych przeprowadzonych w szkołach ponadpodstawowych (według metodologii ESPAD) z 2024 r. Najnowsze wyniki zaprezentowano na tle wyników z 2015 i 2019 roku. Uzupełnieniem są dane zebrane od podmiotów realizujących zadania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w latach 2022 – 2024.

Na przełomie maja i czerwca 2024 r. w Polsce realizowano badania ankietowe ESPAD (Europejski Program Badań Ankietowych w Szkołach). Z uwagi na fakt, że w Starachowicach od 1998 r. prowadzone są badania według tej metodologii, to zasadnym było kontynuowanie ich w rytmie krajowym, także w 2024 roku. Badania młodzieży szkolnej prowadzone w naszym mieście od 1998 roku mają ogromną wartość - zastosowanie tej samej metodologii pozwala na ocenę rozmiarów zjawiska używania substancji psychoaktywnych (legalnych i nielegalnych), jego dynamiki oraz w przybliżeniu analizę na tle sytuacji w Polsce. Systematyczna realizacja tych badań jest wysoko oceniona przez samorząd województwa świętokrzyskiego.

Istnieje także możliwość odniesienia się do wyników z lat 1998, 2001, 2003, 2006, 2011, 2015 i 2019 celem śledzenia trendów w dłuższym okresie czasu. Należy przy tym brać pod uwagę zachodzące w naszym kraju i mieście zmiany kulturowe, społeczne, obyczajowe i oczywiście ekonomiczne.

Wykorzystano także dane z placówek leczenia odwykowego, pomocy społecznej, podmiotów działających w obrębie profilaktyki i terapii problemów uzależnień. Przy opisie zjawiska pomocne były także bieżące uwagi od pracowników instytucji realizujących zadania Gminnych Programów oraz sprawozdania okresowe. Umożliwiło to śledzenie zmian w zakresie problematyki alkoholowej i narkomanii wśród mieszkańców Gminy.

Celem diagnozy było pozyskanie informacji na temat zasięgu zjawiska używania substancji psychoaktywnych i problemów bezpośrednio związanych z tym zjawiskiem na terenie Gminy Starachowice. Najwięcej danych dotyczy uczniów oraz młodych ludzi. Do nich kierowanych jest najwięcej działań i stanowią najszerszą grupę odbiorców programów profilaktycznych.

CZĘŚĆ I : PRZECIWDZIAŁANIE ALKOHOLOWI

**INFORMACJA DOTYCZĄCA STANU PROBLEMÓW
UZALEŻNIEŃ I ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ
W GMINIE STARACHOWICE**

1. Dane demograficzne (stan na dzień 30.09.2024 r.).

Tabela 1.

Ogólna liczba mieszkańców	Liczba mieszkańców		Liczba mieszkańców niepełnoletnich	
	kobiety	mężczyźni	dziewczęta	chłopcy
43 289	23 046	20 243	2 894	3 038

2. Punkty sprzedaży napojów alkoholowych na terenie gminy Starachowice w latach 2022-2024.

Tabela 2.

Rok	Liczba punktów sprzedaży			Liczba mieszkańców	Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży
	ogółem	lokale gastronomiczne	sklepy		
2022	120	32	88	44 721	373
2023	132	39	93	43 883	332
*2024	150	47	103	43 289	289

* dane na dzień 30.09.2024 r.

3. Działania Straży Miejskiej w Starachowicach w latach 2022-2024.

Tabela 3.

Lp.	Rodzaj przeprowadzonych działań.	Liczba przeprowadzonych działań			
		2022 r.	2023 r.	*2024 r.	
1.	Postępowania prowadzone przez Straż Miejską w związku z art.43 ¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości.	311	356	316	
2.	Interwencje podjęte w stosunku do osób naruszających zakaz spożywania napojów alkoholowych w miejscach określonych w art.14 ust. 2a ustawy o wychowaniu w trzeźwości oraz zakłócających porządek publiczny.	528	517	434	
3.	Liczba nietrzeźwych osób dowiezionych do PDOZ KPP, SOR oraz miejsca zamieszkania.	25	31	38	
4.	Ilość spraw skierowanych do Sądu Rejonowego za zakłócanie porządku publicznego pod wpływem alkoholu i spożywanie alkoholu w miejscach niedozwolonych.	2	2	0	

* dane na dzień 30.09.2024 r

Wskaźniki za 2022,2023 i 2024 r. dotyczące liczby nietrzeźwych osób dowiezionych do PDOZ KPP, SOR oraz miejsca zamieszkania utrzymują się na podobnym poziomie (dane za 2024 r. dot. 9 miesięcy więc na pewno do końca roku nastąpi wzrost). Jednak te liczby nie odzwierciedlają rozmiarów zjawiska. Tabela nr 4 pokazująca działania Policji także uwzględnia dane o osobach dowiezionych do wytrzeźwienia w PDOZ KPP. Są one zdecydowanie wyższe i pokazują, że głównie Policja realizuje ten obowiązek. Również pozostałe wskaźniki uwzględnione w pkt 1 i 2 znajdują się na podobnym ale wysokim poziomie.

4. Działania Komendy Powiatowej Policji w Starachowicach latach 2022 – 2024.

Tabela 4.

Lp.	Rodzaj interwencji	Liczba przeprowadzonych działań			
		2022 r.	2023 r.	*2024 r.	
1.	Interwencje domowe mające związek m.in. z nadużywaniem alkoholu, przemocą domową, w tym: - ilość sporządzonych „Niebieskich kart”.	475	510	366	
		499	577	277	
2.	Postępowania wszczęte w związku z ujawnionymi przypadkami prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości.	122	72	51	
3.	Ilość osób osadzonych do wytrzeźwienia w PDOZ KPP Starachowice	615	490	288	
4.	Interwencje w stosunku do osób naruszających zakaz spożywania alkoholu w miejscach publicznych oraz	102	102	126	
5.	- interwencje związane z ogólnie pojętym naruszeniem porządku publicznego	615	704	628	

* dane na dzień 30.09.2024 r.

Analizując powyższe dane wciąż obserwujemy niepokojąco wysoką liczbę osób osadzonych do wytrzeźwienia, mimo obserwowanej tendencji spadkowej. Nadal dużym problemem są osoby nietrzeźwe, znalezione np. na ulicy. Bardzo często odwożone są do SOR PZOZ. Osoby te są często agresywne, zakłócają pracę oddziału, co stanowi znaczny problem organizacyjny jak i finansowy dla podmiotu leczniczego. W dalszym ciągu konieczne są w tym zakresie systemowe rozwiązania, ale jak wiadomo wymaga to współpracy wielu podmiotów (władz samorządowych z całego powiatu, KPP, PZOZ i innych). Największą trudnością w rozwiązaniu opisywanego problemu jest znalezienie źródeł finansowania ewentualnej nowej placówki czy oddziału podejmującego działania wobec osób nietrzeźwych, które wymagają podjęcia interwencji, także medycznych.

Obserwujemy spadek (w stosunku do 2023 roku) interwencji domowych oraz liczbę sporządzonych Niebieskich Kart. Po wzroście liczby założonych kart w 2023 r. obserwujemy spadek na dzień 30.09.2024 r. Należy zauważyć - w dwóch poprzednich latach - że ilość sporządzonych Niebieskich Kart jest wyższa niż interwencji domowych, może to być spowodowane zgłaszaniem przemocy bezpośrednio w KPP lub założeniem więcej niż jednej karty podczas interwencji. Natomiast w 2024 roku jest inaczej. Dane te należy przeanalizować na koniec roku, aby stwierdzić, co mogło wpłynąć na taki obraz podejmowanych interwencji.

W 2022 r. obserwujemy wysoką liczbę wszczętych postępowań związanych z ujawnionymi przypadkami prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości. W 2023 roku widoczny jest spadek wskaźnika dotyczącego zatrzymanych nietrzeźwych kierowców, w 2024 r. liczba nietrzeźwych jest niższa w stosunku do 2022 i 2023 r., należy jednak pamiętać, że są to dane za okres 9 miesięcy. Bez szczegółowych analiz nie można stwierdzić czy wynika to z częstszych kontroli policyjnych (efekt odstraszenia), czy z powodu zmniejszenia ilości kontroli, czy też jest to efekt wzrostu świadomości społecznej w tym zakresie. Bez względu na odpowiedź należy rozważyć nasilenie działań edukacyjnych skierowanych nie tylko do użytkowników dróg, ale także do świadków zdarzeń, gdy obserwują oni, że osoba nietrzeźwa chce prowadzić samochód.

Na podobnym poziomie utrzymuje się liczba interwencji w stosunku do osób spożywających alkohol w miejscach publicznych w roku 2022 i 2023. W 2024 roku nastąpił wzrost tylko za 9 miesięcy 2024 r., należy przypuszczać, że liczba interwencji do końca roku znacznie wzrośnie.

Obserwuje się niepokojąco wysoką ilość interwencji związanych z ogólnie pojętym naruszeniem porządku publicznego, należy przypuszczać, że zdecydowana większość interwencji spowodowana jest przez osoby znajdujące się pod wpływem substancji psychoaktywnych (legalnych i nielegalnych). Tendencja wzrostowa od 2022 roku.

5. Działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej/Centrum Usług Społecznych- lata 2022-2024.

Tabela 5.

Ilość rodzin i osób z problemem alkoholowym, narkomanią i przemocą domową objętych pomocą MOPS/CUS w latach 2022-2024.				
Rodzaj udzielonej pomocy	Liczba osób, którym została udzielona pomoc			
	2022 r.	2023 r.	* 2024 r.	
zasiłki stałe	138 rodz. w tym 146 osób	156 rodz. w tym 164 osób	139 rodz. w tym 146 osób	
zasiłki okresowe	202 rodz. w tym 260 osób	213 rodz. w tym 251 osób	167 rodz. w tym 211 osób	

zasiłki celowe	51 rodz. w tym 57 osób	48 rodz. w tym 57 osób	37 rodz. w tym 38 osób	
zasiłki celowe na zakup posiłku lub żywności	260 rodz. w tym 343 osoby	229 rodz. w tym 287 osób	189 rodz. w tym 250 osób	
obiady w stołówce Caritas	87 rodz. w tym 94 osoby	89 rodz. w tym 97 osób	103 rodz. w tym 110 osób	

* dane na dzień 30.09.2024 r.

W 2022 r. wysokość środków finansowych przeznaczonych na pomoc rodzinom i osobom z problemem alkoholowym, narkomanii i przemocy domowej wyniosła ogółem 1 754 352,69 zł, w tym: zasiłki stałe 833 355,94 zł, zasiłki okresowe 491 147,75 zł, zasiłki celowe 6 150,00 zł, zasiłki celowe na zakup posiłku lub żywności 293 355,00 zł, obiady w stołówce „Caritas” 130 344,00 zł.

W 2023 r. wysokość środków finansowych przeznaczonych na pomoc rodzinom i osobom z problemem alkoholowym, narkomanii i przemocy domowej wyniosła ogółem 1 728 105,03 zł, w tym: zasiłki stałe 883 892,75 zł, zasiłki okresowe 472 523,80 zł, zasiłki celowe 5 621,48 zł, zasiłki celowe na zakup posiłku lub żywności 250 023,00 zł, obiady w stołówce „Caritas” w kwocie 116 044,00 zł.

Na dzień 30.09.2024 r. wysokość środków finansowych przeznaczonych na pomoc rodzinom i osobom z problemem alkoholowym, narkomanii i przemocy domowej wyniosła ogółem 1 746 029,46 zł, w tym: zasiłki stałe 849 260,94 zł, zasiłki okresowe 300 319,22 zł, zasiłki celowe 4 374,30 zł, zasiłki celowe na zakup posiłku lub żywności 326 243,50 zł, obiady w stołówce „Caritas” 265 831,50 zł.

W Centrum Usług Społecznych udzielana jest pomoc rodzinom, w których istnieje problem używania substancji psychoaktywnych. Najczęściej są to rodziny z występującym w nich problemem alkoholowym oraz indywidualne osoby uzależnione od alkoholu, także korzystające z pomocy CUS. Zawieranie kontraktów socjalnych umożliwia podejmowanie działań interwencyjnych wobec tych osób.

W przypadku rodzin bardzo dobre efekty daje praca asystentów rodzinnych. Jest to bardzo skuteczna i sprawdzona metoda pracy z rodzinami objętymi procesami marginalizacji społecznej m.in. z powodu nadużywania alkoholu. Ten typ pomocy rodzinom powinien być świadczony systematycznie i mieć charakter długofalowy.

Ponadto Centrum Usług Społecznych realizuje zadania własne Gminy z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Do zadań gminy w szczególności należy tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej. Środki na realizację Programu pochodzą z opłat za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

W ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w CUS funkcjonuje Punkt Interwencyjno - Konsultacyjny.

W 2022 r. w PIK udzielono 939 porad i konsultacji, w tym: 212 porad psychologicznych, 571 socjalnych, 70 porad prawnych oraz 86 konsultacji dla osób stosujących przemoc.

W 2023 r. udzielono 752 porady i konsultacje, w tym: 188 porad psychologicznych, 504 socjalnych, 60 porad prawnych oraz 82 konsultacje dla osób stosujących przemoc.

Na dzień 30.09.2024 r. udzielono 559 porad i konsultacji, w tym: 124 porady psychologiczne, 340 socjalnych, 44 porady prawne oraz 51 konsultacji dla osób stosujących przemoc.

6. Pomoc psychologiczna i prawna udzielona rodzinom z problemem uzależnień i przemocy domowej w Punkcie Pomocy Prawnej w UM, w Punkcie Pomocy Psychologicznej

w siedzibie Stowarzyszenia Pomoc Rodzinie „Przystań” w Starachowicach, w latach 2022 – 2024. W 2023 r. Punkt Pomocy Psychologicznej nie funkcjonował.

Tabela 6.

Rodzaj udzielonej pomocy	Liczba udzielonych porad		
	2022r.	2023 r.	* 2024
- pomoc prawna	212	186	138
- pomoc psychologiczna prowadzona w siedzibie Stowarzyszenia „Przystań”	249	0	201

* dane na dzień 30.09.2024 r.

Porady prawne i psychologiczne cieszą się dużym zainteresowaniem, widać konieczność kontynuowania tej formy pomocy dla osób w rodzinach, w których występuje problem przemocy i uzależnień. Z porad prawnych zazwyczaj korzystają rodziny o niskich dochodach, niezaradnych w podejmowaniu działań prawnych czy administracyjnych. Dlatego bezpłatne wsparcie prawnika jest dla nich niezmiernie ważne i skutkuje podejmowaniem działań w celu ochrony dzieci i rodzin.

7. Przeciwdziałanie przemocy domowej – zadania realizowane w ramach Ośrodka Interwencji Kryzysowej prowadzonego przez Stowarzyszenie Pomoc Rodzinie „Przystań” w Starachowicach w latach 2022 -2024.

Tabela 7.

Lp.	Rodzaj udzielonej pomocy	Liczba podjętych działań		
		2022 r.	2023 r.	*2024 r.
1.	Grupa psychoedukacyjna dla kobiet „Radzenie sobie z przemocą”	31 osób	30 osób	20 osób
2.	Dyżury w Ośrodku Interwencji Kryzysowej(doradztwo, wsparcie, interwencja kryzysowa, pilotaż spraw).	96 porad	102 porady	80 porad
3.	Konsultacje psychologiczne dla dzieci i młodzieży, rodziców.	36 porad	105 porad	43 osoby
4.	Konsultacje dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami oraz ich rodziców.	124 porady	135 porad	87 porad
5.	Konsultacje prawne.	122 porady	131 porad	72 porady
6.	Konsultacje psychologiczne.	161 porad	162 porady	94 porady

* dane na dzień 30.09.2024 r.

Należy stwierdzić, że istnieje potrzeba udzielania takiej formy pomocy, w szczególności biorąc pod uwagę wysoką liczbę zakładanych Niebieskich Kart. Nie wiadomo jak przełoży się to na sytuację rodzin, osób dotkniętych przemocą – zniechęcenie do korzystania z pomocy psychologa, utrwalenie niekorzystnych zjawisk w rodzinie, pogorszenie kondycji psychicznej osób itp. Wsparcie psychologiczne aby przynosiło efekty musi mieć charakter planowany, długofalowy i musi być systematycznie prowadzone.

Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Starachowicach.

8. Dane dot. postępowań o leczenie odwykowe prowadzonych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Starachowicach w latach 2022 – 2024.

Tabela 8.

Rok	Liczba złożonych wniosków o leczenie odwykowe	Liczba spraw skierowanych do Sądu	Liczba osób skierowanych na badanie przez biegłych	Opinia biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu			
				uzależniony od alkoholu	nadużywający alkoholu	nie jest uzależniony.	nie zgłosił się na badanie
2022	77	29	62	26	-	-	36
2023	55	20	54	28	-	-	26
*2024	41	18	32	20	-	2	10

* dane na dzień 30.09.2024 r.

W latach 2022-2024 nadal obserwujemy spadek liczby składanych wniosków o leczenie odwykowe. Zdecydowanie mniejsza liczba wniosków kierowanych do GKRPA przez Prokuraturę Rejonową w Starachowicach, Komendę Powiatową Policji oraz Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy domowej. Być może jest to efekt działań terapeutów, pracowników socjalnych podejmowanych w poradniach, punktach konsultacyjnych itp. Rodziny uzyskują pomoc na wcześniejszym etapie, gdy osoba uzależniona może być motywowana przez terapeutów do podjęcia leczenia np. w trakcie prowadzenia procedury Niebieskiej Karty. Informacja o miejscach, w których można uzyskać pomoc w sprawie szkód związanych z używaniem substancji psychoaktywnych jest rozpowszechniana przez placówki pomocowe czy organizacje pozarządowe prowadzące działania w tym zakresie. Dlatego rodziny mogą skorzystać z pomocy w kilku placówkach.

9. W ramach bieżącej pracy GKRPA :

- w 2022 r. odbyło się 14 posiedzeń Komisji oraz 20 posiedzeń Zespołu d.s. rozpatrywania wniosków o leczenie odwykowe, na których rozpatrywano sprawy bieżące i z lat ubiegłych. GKRPA pozytywnie zaopiniowała 29 wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w punktach sprzedaży na terenie miasta. Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej GKRPA jest zobowiązana do podejmowania interwencji wobec rodzin dotkniętych przemocą w oparciu o procedurę Niebieskiej Karty.

Przedstawiciel GKRPA uczestniczył w 11 posiedzeniach Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.

- w 2023 r. odbyło się 14 posiedzeń Komisji oraz 18 posiedzeń Zespołu d.s. rozpatrywania wniosków o leczenie odwykowe, na których rozpatrywano sprawy bieżące i z lat ubiegłych. GKRPA pozytywnie zaopiniowała 29 wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w punktach sprzedaży na terenie miasta.

Przedstawiciel GKRPA uczestniczył w 11 posiedzeniach Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.

- Na dzień 30.09.2024 r. odbyło się 10 posiedzeń Komisji oraz 12 posiedzeń Zespołu d.s. rozpatrywania wniosków o leczenie odwykowe.

GKRPA pozytywnie zaopiniowała 33 wnioski o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w punktach sprzedaży na terenie miasta.

Przedstawiciel GKRPA uczestniczył w 9 posiedzeniach Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.

10. Działania finansowane ze środków GPPiRPA oraz PN

W latach 2022-2024 zaplanowano szereg działań realizowanych w latach poprzednich m.in. festyny profilaktyczne w ramach obchodów „Dni Starachowic”, z okazji Dnia Dziecka, festyny osiedlowe, organizacja zajęć sportowo - rekreacyjnych, kolonii i półkolonii letnich, dofinansowanie obozów sportowo - rekreacyjnych, zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży pozostających w okresie wakacji w miejscu zamieszkania, realizacja programów profilaktycznych w placówkach oświatowych, dofinansowanie placówek leczenia odwykowego, prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych itp.

W starachowickich szkołach podstawowych kontynuowana jest realizacja programu profilaktycznego „Spójrz Inaczej”. Jest to program prowadzony w placówkach oświatowych w całym kraju. znajduje się na liście programów rekomendowanych przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom. Wyniki ankiet ewaluacyjnych przeprowadzonych wśród realizatorów programu wskazują, na dobry jego odbiór w środowiskach uczniowskich oraz ich rodziców. Nauczyciele (zwłaszcza z klas nauczania początkowego) mają możliwość obserwowania każdego dnia swoich uczniów i monitorowania efektów programu. Zajęcia z dziećmi prowadzone są metodami aktywnymi i obejmują pięć działów tematycznych, jakie ważne są w profilaktyce uzależnień: emocje, funkcjonowanie w grupie, budowanie własnego poczucia wartości, rozwiązywanie problemów i konfliktów, troska o zdrowie i problemy uzależnień.

Nauczyciele podkreślają, że w klasach nastąpiła poprawa w relacjach rówieśniczych, relacjach z wychowawcą. Dlatego korzystne jest kontynuowanie realizacji programu w starachowickich placówkach oświatowych.

Od 2023 r. rozpoczęto realizację kolejnego programu profilaktycznego rekomendowanego w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego pt. Program Domowych Detektywów „Jaś i Małgosia na tropie”, którego celem jest opóźnianie inicjacji alkoholowej wśród nastolatków.

11. Zjawisko używania alkoholu przez młodzież starachowicką.

W Gminnym Programie uwzględniono tylko część najważniejszych naszym zdaniem danych, opisujących zjawisko używania napojów alkoholowych przez starachowicką młodzież. Szczegóły zawiera Raport z 2024 roku.

Picie napojów alkoholowych

Napoje alkoholowe okazały się najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej, podobnie jak ma to miejsce w dorosłej części społeczeństwa. Próby picia ma za sobą 73,3% uczniów klas pierwszych szkół ponadpodstawowych (tabela 9) i 91,9% uczniów klas trzecich szkół ponadpodstawowych (tabela 10).

Tabela 9. Picie napojów alkoholowych wśród uczniów w wieku 15-16 lat (odsetek badanych).

	2015	2019	2024
Kiedykolwiek	88,4	81,6	73,3
W czasie ostatnich 12 miesięcy	75,8	66,0	60,0
W czasie ostatnich 30 dni	56,0	44,5	44,0

Tabela 10. Picie napojów alkoholowych wśród uczniów w wieku 17-18 lat (odsetek badanych).

	2015	2019	2024
Kiedykolwiek	94,6	93,1	91,9
W czasie ostatnich 12 miesięcy	89,4	87,4	82,2
W czasie ostatnich 30 dni	75,0	81,7	68,1

Wśród uczniów młodszych utrzymuje się tendencja spadkowa wśród osób, które piły alkohol kiedykolwiek w życiu. Spadek jest wyraźniejszy aktualnie w stosunku do 2019 roku (8,3 %) niż między 2019 i 2015 r.(6,8 %).

Tendencja spadkowa wśród osób, które piły alkohol kiedykolwiek w życiu utrzymuje się także w grupie starszych uczniów, ale nie jest tak wyraźna. Można raczej mówić o stabilizacji wyników, na wysokim poziomie. Należy brać przy tym pod uwagę fakt, że wskaźniki te dotyczą osób w większości pełnoletnich.

W czasie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem piło jakiekolwiek napoje alkoholowe 60,0 % uczniów z młodszej grupy i 82,2% uczniów z starszej grupy. Zauważyć należy utrzymującą się pewną tendencję spadkową wśród uczniów 15-16 – letnich pijących w okresie 12 miesięcy przed badaniem.

Za wskaźnik względnie częstego używania alkoholu przyjęto picie w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem. W przypadku klas pierwszych w tym okresie jakiekolwiek napoje alkoholowe 44,0% uczniów – stabilizacja wyników w stosunku do poprzedniego badania. W przypadku klas trzecich jakiekolwiek napoje alkoholowe piło 68,1% uczniów. Tu obserwujemy dość wyraźny spadek wskaźników.

Badano także rozpowszechnienie doświadczeń alkoholowych w różnych okresach czasowych z uwzględnieniem zróżnicowania przez płeć badanych (tabela 11).

Tabela 11. Picie napojów alkoholowych wg płci badanych wśród uczniów w wieku 15-16 lat (odsetek badanych).

	2015		2019		2024	
	Chłopcy	Dziewczęta	Chłopcy	Dziewczęta	Chłopcy	Dziewczęta
Kiedykolwiek	86,0	94,0	86,7	80,2	71,7	74,2
W czasie ostatnich 12 miesięcy	72,8	80,5	65,5	67,5	60,4	59,8
W czasie ostatnich 30 dni	40,9	59,1	37,2	51,6	39,6	46,4

Wyniki z 2024 roku są nieco bardziej optymistyczne niż w latach poprzednich. U uczennic obserwujemy tendencje spadkowe we wszystkich okresach używania alkoholu. U chłopców 15-16- letnich zauważa się tendencję spadkową jedynie w dwóch pierwszych kategoriach. W przypadku picia uznawanego za częste (30 dni przed badaniem) nastąpił lekki wzrost odsetka pijących uczniów – o około 2% - w stosunku do 2019 roku. Wskaźniki dotyczące doświadczeń dziewcząt z alkoholem nadal są niepokojące – zbliżone lub wyższe niż u chłopców – we wszystkich kategoriach czasowych. Utrzymuje się „przewaga” dziewcząt w stosunku do chłopców jeśli chodzi o picie 30 dni przed badaniem – o 6,8%.

Tabela 12. Picie napojów alkoholowych wg płci badanych wśród uczniów w wieku 17-18 lat (odsetek badanych).

	2015		2019		2024	
	Chłopcy	Dziewczęta	Chłopcy	Dziewczęta	Chłopcy	Dziewczęta
Kiedykolwiek	95,1	93,8	87,0	95,9	88,9	93,8
W czasie ostatnich 12 m-cy	90,7	88,6	81,5	90,1	79,6	83,8
W czasie ostatnich 30 dni	78,9	70,0	75,9	84,3	66,7	68,8

W przypadku uczniów starszych rok 2024 także przynosi pozytywne zmiany w grupie dziewcząt. We wszystkich okresach czasowych u dziewcząt 17-18 letnich widoczne są spadki odsetka pijących i są to wyraźne różnice w stosunku do 2019 roku. U chłopców z tej grupy wiekowej obserwujemy tendencje stabilizacyjne lub lekko spadkowe. Największy spadek odsetka pijących chłopców zaznacza się w okresie 30 dni przed badaniem – wynosi on 9,2%. W tym samym zakresie czasowym u dziewcząt jest to różnica 15,5% na korzyść 2024 roku. Pomimo tendencji spadkowych nadal wskaźniki dotyczące dziewcząt są wyższe niż wskaźniki dotyczące chłopców

Zebrane dane w badaniach szkolnych pokazują na popularność w kręgach starszych roczników starachowickiej młodzieży tradycyjnego wzoru picia opartego na napojach spirytusowych.

Jeśli chodzi o picie poszczególnych napojów alkoholowych w okresie 30 dni przed badaniem to u uczniów młodszych wyniki utrzymują się na podobnym poziomie jak w 2019 roku. Najbardziej popularne jest piwo, na kolejnym miejscu znajduje się wódka, a trzecie jest wino. Natomiast w przypadku młodzieży starszej obserwujemy tendencje spadkowe we wszystkich rodzajach pitego alkoholu. Najwyraźniej widać to na przykładzie spożycia wódki spadek o 21% w stosunku do 2019 roku oraz w przypadku wina spadek o 16,4% - także w stosunku do 2019 roku.

Popularność poszczególnych napojów alkoholowych wiąże się w pewnym stopniu z płcią respondentów. Jak wynika z zebranych danych zarówno w młodszej grupie jak w starszej, wódka zajmuje słabszą pozycję we wzorze konsumpcji alkoholu przez dziewczęta niż przez chłopców.

Szczególnie niebezpieczne dla zdrowia młodego człowieka jak również dla porządku publicznego jest picie w ilościach prowadzących do przekroczenia progu nietrzeźwości. Jak pokazują dane z Tabel 13 i 14 duża liczba badanych na każdym z poziomów nauczania ma za sobą doświadczenie upicia się.

Tabela 13. Przekraczanie progu nietrzeźwości wśród uczniów w wieku 15-16 lat (odsetek badanych).

	2015	2019	2024
Kiedykolwiek	43,8	33,2	22,4
W czasie ostatnich 12 miesięcy	35,0	23,0	17,6
W czasie ostatnich 30 dni	17,7	12,9	9,5

Tabela 14. Przekraczanie progu nietrzeźwości wśród uczniów w wieku 17-18 lat (odsetek badanych).

	2015	2019	2024
Kiedykolwiek	59,1	56,0	56,3
W czasie ostatnich 12 miesięcy	41,4	43,4	43,3
W czasie ostatnich 30 dni	24,1	24,0	26,9

W grupie 15-16 latków we wszystkich kategoriach czasowych obserwujemy tendencję spadkową jeśli chodzi o przekraczanie progu nietrzeźwości. Najwyraźniej zaznacza się ten spadek w kategorii – kiedykolwiek w życiu.

Natomiast wśród uczniów starszych obserwujemy raczej tendencje stabilizacyjne, lekki wzrost upicie się w czasie 30 dni przed badaniem.

Przekraczanie progu nietrzeźwości w 2015 roku zdarzało się częściej w grupie chłopców niż dziewcząt. Zupełnie inne tendencje obserwujemy w 2019 roku. (tabele 15 i 16).

Tabela 15. Przekraczanie progu nietrzeźwości wśród uczniów w wieku 15-16 lat wg płci (odsetek badanych).

	2015		2019		2024	
	Chłopcy	Dziewczęta	Chłopcy	Dziewczęta	Chłopcy	Dziewczęta
Kiedykolwiek	51,8	39,6	35,1	31,0	26,4	19,6
W czasie ostatnich 12 miesięcy	42,1	30,8	26,0	24,5	18,9	16,8
W czasie ostatnich 30 dni	23,4	13,7	11,5	19,1	13,2	7,4

Tabela 16. Przekraczanie progu nietrzeźwości wśród uczniów w wieku 17-18 lat wg płci (odsetek badanych).

	2015		2019		2024	
	Chłopcy	Dziewczęta	Chłopcy	Dziewczęta	Chłopcy	Dziewczęta
Kiedykolwiek	66,7	52,4	59,6	55,4	59,3	55,0
W czasie ostatnich 12 miesięcy	47,9	35,6	50,0	45,6	47,2	40,0
W czasie ostatnich 30 dni	28,9	19,4	32,7	22,8	30,2	23,8

Wśród 15- 16 latków obserwujemy spadek odsetka chłopców, którzy upili się we wszystkich trzech okresach. W przypadku dziewcząt spadek także utrzymuje się we wszystkich kategoriach – w stosunku do 2019 roku. Natomiast w przypadku 30 dni przed badaniem widzimy nieznaczny wzrost odsetka uczniów, którzy przekroczyli próg nietrzeźwości – rok 2024 do 2019. W 2024 roku w tej kategorii czasowej obserwujemy znaczny spadek odsetka dziewcząt, które przekroczyły próg nietrzeźwości

Odsetek upijających się chłopców w grupie starszych uczniów ma tendencje spadkowe i stabilizacyjne. W starszej grupie znacznie przewyższa odsetek upijających się dziewcząt – zwłaszcza w okresie 30 dni przed badaniem. Można także zauważyć, że wśród chłopców z klas trzecich spotykamy istotnie więcej upijających się niż wśród chłopców z klas młodszych. Natomiast ta różnica między starszymi i młodszymi dziewczętami w 2019 roku była zdecydowanie mniejsza, jeśli chodzi o fakt upicia się 30 dni przed badaniem – wynosiła 3,7% (o tyle więcej upiło się starszych dziewcząt). W 2024 roku widzimy jednak już tutaj znaczną różnicę, która wynosi 16,4% (o tyle więcej upiło się starszych dziewcząt).

Czynnikiem istotnym z punktu widzenia prawdopodobieństwa szkód związanych z alkoholem jest miejsce picia oraz obecność dorosłych. Dane na temat miejsca ostatniego przypadku konsumpcji napojów alkoholowych zawiera Tabela 17.

Tabela 17. Miejsce ostatniego picia uczniów w wieku 15-16 lat (odsetek badanych).

	2015	2019	2024
Nigdy nie piłem	9,9	19,1	26,7
W domu z dorosłymi	20,2	18,8	35,6
W domu bez dorosłych	15,6	11,3	8,2
Na wolnym powietrzu	30,0	26,6	10,3
W barze, pubie	3,4	2,0	0,7
W dyskotecce	1,9	0,8	2,7
W szkole	1,1	0,4	1,4
W innym miejscu	17,9	13,7	14,4

Tabela 18. Miejsce ostatniego picia uczniów w wieku 17-18 lat (odsetek badanych).

	2015	2019	2024
Nigdy nie piłem	5,8	6,3	13,1
W domu z dorosłymi	22,0	22,3	22,3
W domu bez dorosłych	10,6	10,3	8,5
Na wolnym powietrzu	25,1	18,9	19,2
W barze, pubie	6,1	8,1	5,4
W dyskotecce	8,6	10,4	5,4
W szkole	1,8	0,0	3,8
W innym miejscu	20,0	23,1	22,3

Jak pokazują dane z tabel młodzież pije w wielu różnych miejscach. Uczniowie pierwszych klas najczęściej piją w domu w obecności dorosłych, podobnie jak i uczniowie z trzecich klas. Wzrost wskaźników wśród 15-16-latków (35%) pijących w 2024 roku w domu z dorosłymi wskazywać może na brak jednomyślności wśród tych ostatnich co do normy zakazującej niepełnoletnim sięgania po napoje alkoholowe.

Porównanie wyników uzyskanych w 2024 r. z wynikami z poprzednich lat w grupie 15-16-latków utrzymuje się trend spadkowy odsetka pijących na wolnym powietrzu.

Niskie wskaźniki dotyczące picia alkoholu przez 15-16 latków w barze lub na dyskotecce mogą świadczyć o przestrzeganiu prawa przez podających alkohol w tych miejscach. Wskazane wyżej tendencje (spadek wskaźników) zdają się wskazywać na próby ograniczania picia przez nieletnich podejmowane przez dorosłych.

W grupie uczniów starszych obserwujemy lekki trend spadkowy odsetka pijących w domu bez obecności dorosłych – po stabilizacji w 2019 roku, w stosunku do 2015 roku.

W przypadku picia w domu w obecności dorosłych utrzymuje się ten sam poziom co w 2019 oraz 2015 roku.

Jeśli chodzi o picie na wolnym powietrzu to zauważa się spadek wskaźników w grupie 15-16-latków oraz stabilizację wśród uczniów starszych. Można zastanawiać się, czy wynika to na przykład z częstszych kontroli miejsc, w których popularne bywa picie alkoholu na powietrzu.

Dane dotyczące picia alkoholu w domu, w obecności rodziców mają związek z danymi dot. przyzwolenia rodziców na picie alkoholu. Odzwierciedlają to poniższe wyniki (tabela 19 i 19a).

Tabela 19. Przyzwolenie rodziców na picie alkoholu – 15-16 lat (odsetek badanych).
(Czy Twój ojciec i Twoja matka pozwalają Ci pić napoje alkoholowe?).**2015**

	Nie pozwala	Pozwala, ale tylko przy rodzicach	Pozwala także bez obecności rodziców	Trudno powiedzieć
Ojciec	58,5	20,6	5,8	12,6
Matka	58,5	20,9	6,1	12,3

2019

	Nie pozwala	Pozwala, ale tylko przy rodzicach	Pozwala także bez obecności rodziców	Trudno powiedzieć
Ojciec	71,1	9,0	3,9	14,8
Matka	70,3	12,5	2,7	13,3

Rok 2024

	Nie pozwala	Pozwala, ale tylko przy rodzicach	Pozwala także bez obecności rodziców	Trudno powiedzieć
Ojciec	50,7	28,0	3,3	18,0
Matka	53,3	30,0	4,0	12,7

Tabela 19a. Przyzwolenie rodziców na picie alkoholu 17-18 lat (odsetek badanych). (Czy Twój ojciec i Twoja matka pozwalają Ci pić napoje alkoholowe?).

2015

	Nie pozwala	Pozwala, ale tylko przy rodzicach	Pozwala także bez obecności rodziców	Trudno powiedzieć
Ojciec	31,6	17,5	24,5	23,6
Matka	34,7	16,7	26,7	20,8

2019

	Nie pozwala	Pozwala, ale tylko przy rodzicach	Pozwala także bez obecności rodziców	Trudno powiedzieć
Ojciec	26,9	12,0	27,4	33,1
Matka	25,1	12,6	33,7	28,0

Rok 2024

	Nie pozwala	Pozwala, ale tylko przy rodzicach	Pozwala także bez obecności rodziców	Trudno powiedzieć
Ojciec	33,3	13,3	27,4	25,9
Matka	33,3	15,6	29,6	21,5

Jak można było przewidzieć więcej rodziców uczniów w wieku 15-16 lat nie pozwala swoim dzieciom na picie alkoholu, niż w starszej grupie wiekowej. Dane pokazują, że ojciec i matka mają podobne postawy wobec przyzwolenia na picie alkoholu przez dzieci – wszystkie wskaźniki są zbliżone. Kategoria *Trudno powiedzieć* sugeruje, że w domach uczniów, którzy udzielili takich odpowiedzi nie ma obowiązujących norm w tym zakresie. Obydwoje rodzice raczej nie zgadzają się na picie alkoholu przez dziecko bez obecności dorosłego. W przypadku uczniów z klas pierwszych w 2019 roku obserwujemy wzrost odsetka rodziców, którzy nie pozwalają dzieciom na picie alkoholu. W 2024 roku odsetki te spadają do poziomu z 2015 roku. W przypadku uczniów starszych w 2019 roku spada odsetek rodziców, którzy nie dają dzieciom przyzwolenia na picie alkoholu. Natomiast w 2024 roku wskaźniki wzrastają do poziomu z 2015 roku. Związane jest to zapewne z faktem, że w klasie III szkoły ponadpodstawowej duża część uczniów jest już pełnoletnich. Być może brak tu jeszcze jasno określonej postawy rodziców wobec picia alkoholu przez pełnoletnie dzieci, bądź będące u progu pełnoletniości, bowiem odsetek uczniów, którzy udzielili odpowiedzi *Trudno powiedzieć* jest wyższy, niż u uczniów młodszych. W tej grupie wiekowej decyzje ojca i matki w zakresie picia alkoholu przez dziecko są zbliżone.

W 2024 roku w obu kategoriach wiekowych widzimy zbliżenie wyników do tych z 2015 roku. Zmalała liczba rodziców, którzy nie pozwalają dzieciom w ogóle pić alkoholu – po wzroście 2019 roku.

Należy rozważyć kontynuowanie działań kierowanych bezpośrednio do rodziców, a realizowanych na terenie placówek oświatowych. Rodzina jest jednym z ważniejszych czynników chroniących w profilaktyce zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży, stąd zasadnym wydaje się zwiększenie działań ukierunkowanych właśnie na ten czynnik.

Ważnym czynnikiem chroniącym przed zachowaniami ryzykownymi młodych ludzi jest umiejętność konstruktywnego spędzania czasu wolnego. Uczniowie odpowiadali na pytania dotyczące ich ulubionych aktywności.

Tabela 20. Jak często, jeśli w ogóle..... 15 – 16 lat (odsetek badanych).

2015

Rodzaj aktywności	Nigdy	Kilka razy w roku	1-2 razy w miesiącu	Przynajmniej 1 raz na tydzień	Prawie codziennie
Grasz w gry komputerowe	17,1	16,7	12,7	17,1	36,4
Aktywnie uprawiasz jakiś sport	7,4	6,7	11,5	27,8	46,7
Czytasz książki dla przyjemności	24,4	21,1	21,5	16,4	16,7
Wychodzisz z przyjaciółmi wieczorem	12,9	18,4	18,8	27,9	22,1
Masz jakieś hobby (grasz, śpiewasz)	26,6	14,8	10,7	20,7	27,3
Chodzisz ze znajomymi do centrum handlowego	5,4	4,7	19,6	36,6	33,7
Używasz internetu dla przyjemności	3,3	0,7	3,3	9,8	82,9
Grasz na automatach do gry	80,8	8,7	5,8	2,2	2,5

2019

Rodzaj aktywności	Nigdy	Kilka razy w roku	1-2 razy w miesiącu	Przynajmniej 1 raz na tydzień	Prawie codziennie
Grasz w gry komputerowe	22,3	23,0	5,9	17,6	27,7
Aktywnie uprawiasz jakiś sport	15,6	5,9	17,2	23,0	34,4
Czytasz książki dla przyjemności	37,1	28,9	12,5	6,3	11,7
Wychodzisz z przyjaciółmi	23,0	18,8	15,2	20,7	19,5

wieczorem					
Masz jakieś hobby (grasz, śpiewasz)	35,5	6,3	6,3	21,1	26,2
Chodzisz ze znajomymi do centrum handlowego	14,8	4,3	23,8	29,7	23,0
Używasz internetu dla przyjemności	9,0	0,8	3,5	6,6	77,3
Grasz na automatach do gry	75,0	12,1	5,1	1,2	3,9

2024 rok

Rodzaj aktywności	Nigdy	Kilka razy w roku	1-2 razy w miesiącu	Przynajmniej 1 raz na tydzień	Prawie codziennie
Grasz w gry komputerowe	7,3	18,0	16,0	25,3	33,3
Aktywnie uprawiasz jakiś sport	8,0	8,7	16,7	32,7	34,0
Czytasz książki dla przyjemności	26,7	28,7	16,0	14,0	14,7
Wychodzisz z przyjaciółmi wieczorem	15,3	18,0	24,0	29,3	13,3
Masz jakieś hobby (grasz, śpiewasz)	18,0	12,0	16,7	27,3	26,0
Chodzisz ze znajomymi do centrum handlowego	6,7	8,7	24,7	40,7	19,3
Używasz Internetu dla przyjemności	3,3	0,7	2,0	10,0	84,0
Grasz na automatach do gry	63,3	28,7	2,0	2,0	4,0

Jak można się było domyśleć najczęściej młodzi ludzie spędzają czas przy komputerze, korzystając z internetu dla przyjemności. Nie są to tylko gry komputerowe, ale także korzystanie z portali społecznościowych, słuchanie muzyki, oglądanie filmów itp. Dużo czasu spędzają ze znajomymi w centrum handlowym. Ważne jest jednak, że znaczny odsetek 15-16-latków aktywnie uprawia sport - codziennie lub raz na tydzień w 2015 roku było to 74,5%, a w 2019 roku 57,4%, a w 2024 roku jest to 66,7% respondentów. Dla porównania każdego dnia z internetu dla przyjemności korzystało w 2015 roku 82,9% uczniów w wieku 15-16 lat, a w 2019 roku było to 77,3%, zaś w 2024 roku 84, % respondentów udziela takiej odpowiedzi. Aktywność fizyczna może być odpowiedzią na zbyt częste spędzanie wolnego czasu przed komputerem. Uprawianie sportu zajmuje drugie miejsce jeśli chodzi codzienną lub raz w tygodniu aktywność uczniów 15-16 letnich (aktywność pozalekcyjna). Jednak wskaźnik ten 56,7% jest zdecydowanie niższy od wskaźnika dotyczącego używania Internetu dla przyjemności – 94,0% (także w dwóch kategoriach czasowych).

Tabela 20a. Jak często, jeśli w ogóle.....17-18 lat (odsetek badanych).

2015

Rodzaj aktywności	Nigdy	Kilka razy w roku	1-2 razy w miesiącu	Przynajmniej 1 raz na tydzień	Prawie codziennie
Grasz w gry komputerowe	20,4	23,0	9,6	15,6	31,4
Aktywnie uprawiasz jakiś sport	7,9	11,2	10,0	37,6	33,3
Czytasz książki dla przyjemności	26,8	27,0	18,2	14,8	13,2
Wychodzisz z przyjaciółmi wieczorem	11,4	15,8	22,8	33,3	16,7
Masz jakieś hobby (grasz, śpiewasz)	30,3	9,3	16,1	18,8	25,4
Chodzisz ze znajomymi do centrum handlowego	10,3	16,8	22,8	31,4	18,7
Używasz Internetu dla przyjemności	5,5	2,6	5,2	17,6	69,0
Grasz na automatach do gry	78,5	10,7	6,0	1,7	3,1

2019

Rodzaj aktywności	Nigdy	Kilka razy w roku	1-2 razy w miesiącu	Przynajmniej 1 raz na tydzień	Prawie codziennie
Grasz w gry komputerowe	34,0	26,3	11,4	10,9	16,6
Aktywnie uprawiasz jakiś sport	7,4	13,1	14,3	39,4	25,7
Czytasz książki dla przyjemności	21,1	32,0	19,4	17,1	9,7
Wychodzisz z przyjaciółmi wieczorem	7,4	12,0	24,0	39,4	17,1
Masz jakieś hobby (grasz, śpiewasz)	22,0	12,6	19,4	22,3	22,9
Chodzisz ze znajomymi do centrum handlowego	5,1	8,6	32,0	38,9	15,4
Używasz internetu dla przyjemności	3,4	1,7	3,4	10,3	81,1
Grasz na automatach do gry	88,0	8,6	2,3	0	1,1

Rodzaj aktywności	nigdy	Kilka razy w roku	1-2 razy w miesiącu	Przynajmniej 1 raz na tydzień	Prawie codziennie
Grasz w gry komputerowe	17,0	19,3	16,3	15,6	31,9
Aktywnie uprawiasz jakiś sport	9,6	9,6	14,1	40,7	25,9
Czytasz książki dla przyjemności	30,4	20,0	19,3	15,6	14,8
Wychodzisz z przyjaciółmi wieczorem	14,1	19,3	28,9	25,9	11,9
Masz jakieś hobby (grasz, śpiewasz)	28,9	14,1	8,9	25,2	23,0
Chodzisz ze znajomymi do centrum handlowego	9,6	10,4	29,6	37,8	12,6
Używasz Internetu dla przyjemności	5,2	3,0	1,5	6,7	83,7
Grasz na automatach do gry	74,8	17,0	3,7	1,5	3,0

Wśród starszych uczniów także najwyższy wskaźnik osiąga korzystanie z Internetu dla przyjemności. W 2015 roku było to 69,0% uczniów, a w 2019 roku wzrost odsetka osób tak spędzających czas do 81,1% (prawie codziennie). Sport aktywnie uprawiało w 2015 roku 70,9% starszych uczniów, a w 2019 roku jest to 65,19 % – przynajmniej raz na tydzień i codziennie. Znacznie mniejszy (niż u gimnazjalistów) był odsetek starszych uczniów chodzących z przyjaciółmi do centrum handlowego. W 2024 roku nadal korzystanie z Internetu dla przyjemności zajmuje pierwsze miejsce wśród aktywności młodych ludzi. Przewaga nad innymi jest znacząca. U starszych uczniów na drugim miejscu znajduje się gra w gry komputerowe – wzrost wskaźnika o około 15% w stosunku do 2019 roku. Kolejne miejsce zajmuje aktywne uprawianie sportu i inne rodzaje hobby. Jeśli połączyć dwie kategorie *uprawianie sportu 1 raz w tygodniu* oraz *prawie codziennie* to otrzymamy już znaczący wynik – 66,6%, chociaż i tak niższy od *używasz Internetu dla przyjemności* w przypadku młodszych uczniów.

Wydaje się, że znaczna grupa młodych ludzi ma jakieś konkretne zainteresowania i potrafi je realizować. Warto kontynuować prowadzone zajęcia i wzbogacać je o ofertę akceptowalną przez młodych ludzi (na przykład po przeprowadzonej diagnozie potrzeb wśród starachowickiej młodzieży).

12. Lecznictwo odwykowe.

Do placówek leczenia odwykowego trafiają głównie dorośli, ale zdarzają się także przypadki nieletnich, którzy przyjmowani są w szpitalu z rozpoznaniem zatrucia alkoholem.

W przypadku nieletnich, którzy trafiają na oddział dziecięcy z powodu zatrucia alkoholem, wzywany jest specjalista terapii uzależnień i psychiatra na konsultacje. Przeprowadzane są rozmowy z młodocianymi oraz ich rodzicami. Lekarze mają obowiązek informowania policji o przypadkach zatrucia nieletnich substancjami psychoaktywnymi. Lekarze są zadowoleni z możliwości natychmiastowych konsultacji (na oddziale) z Poradnią Leczenia Uzależnień. Rodzice z nieletnimi dziećmi mają możliwość natychmiastowego skorzystania z pomocy w ramach Poradni Leczenia Uzależnień przy PZOZ lub w Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej. W szpitalu osoby, które są leczone z powodu powikłań

związanych z nadużywaniem alkoholu (chora wątroba, trzustka, układ krążenia), korzystają już na oddziałach z pomocy psychiatry oraz specjalisty terapii uzależnień. Ordynatorzy coraz częściej przed wypisem motywują pacjentów do konsultacji w PLU.

Poradnia Leczenia Uzależnień PZOZ prowadzi działalność w oparciu o kontrakt zawarty z NFZ oraz środki z budżetu Gminy w ramach GPPiRPA oraz PN. Aktualnie w PLU PZOZ zatrudniony jest 1 psychiatra (przyjmuje 2 razy w tygodniu), 6 specjalistów terapii uzależnień (5 osób zatrudnionych na zasadzie umowy – zlecenia, a jedna osoba na pełnym etacie) oraz 2 pielęgniarki.

Rodzaj udzielanej pomocy:

- farmakoterapia (pacjenci przerywający ciąg alkoholowy, depresje związane z używaniem i odstawieniem substancji psychoaktywnych, wsparcie osób współuzależnionych, psychozy poamfetaminowe i inne),
- wydawanie skierowań do placówek leczenia stacjonarnego,
- działalność terapeutyczna: sesje terapii indywidualnej dla osób uzależnionych i współuzależnionych, terapia grupowa, w tym: grupa psychoedukacyjna, grupa terapii podstawowej i terapii pogłębionej uzależnienia od alkoholu (zapobieganie nawrotom), grupa dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol, terapia indywidualna dla pacjentów z uzależnieniami niechemicznymi, terapia grupowa i indywidualna dla osób z rodzin dysfunkcyjnych (osoby współuzależnione z rodzin z problemem alkoholowym i przemocą), terapia indywidualna dla używających przetwory konopi wg. programu CANDIS,
- porady pielęgniarki i przeprowadzanie badań na obecność substancji psychoaktywnych, - porady psychiatry,
- program metadonowy dla osób uzależnionych od opiatów;

Od 2024 r. prowadzona jest terapia par, w których występuje problem uzależnienia.

W 2022 r. w Poradni Leczenia Uzależnień zarejestrowano 267 nowych pacjentów, z czego 148 to mieszkańcy Starachowic. Zrealizowano 2842 sesje terapeutyczne oraz 914 wizyty u psychiatry.

W 2023 r. zarejestrowano 243 nowych pacjentów, 138 osób to mieszkańcy Starachowic. Zrealizowano 3042 wizyty (terapeuci oraz psychiatra). Natomiast na dzień 30.09.2024 r. zarejestrowano 368 nowych pacjentów, w tym 189 to mieszkańcy Starachowic, zrealizowano 687 wizyt u lekarza psychiatry. Oprócz nowo zgłoszonych przyjmowani są także pacjenci z lat ubiegłych (ciągłość terapii, cykliczne wizyty u lekarza). Jest duże zainteresowanie terapią w grupach podstawowych – osoby po diagnozie u psychiatry.

Bardzo dobrze układa się współpraca PLU z CUS. Pracownicy socjalni zgłaszają do PLU osoby w ramach kontraktów socjalnych, które korzystają z pomocy psychiatry oraz terapeutów. W większości przypadków kontrakt socjalny zdaje się być w ich przypadku skutecznym narzędziem motywującym do kontynuacji leczenia. Prowadzony jest monitoring przebiegu leczenia. PLU przyjmuje wszystkich zgłaszających się pacjentów. Pacjenci placówki odwykowej w mieście mają poczucie zaspokojenia potrzeb w zakresie oferty terapeutycznej.

Rodziny osób zgłoszonych na leczenie odwykowe np. poprzez GKRPA skarżą się, że od decyzji sądu zobowiązującej osobę uzależnioną od alkoholu do podjęcia leczenia odwykowego, do wyegzekwowania postępowania upływa bardzo długi okres czasu. Długi czas oczekiwania na leczenie w placówce zamkniętej (WOTUW przy Świętokrzyskim Centrum Psychiatrii w Morawicy) ma bardzo niekorzystny wpływ na sytuację w rodzinach, która często pogarsza się podczas oczekiwania na miejsce. Jest to jednak problem leczenia odwykowego w całym kraju.

CZĘŚĆ II: PRZECIWDZIAŁANIE NARKOMANII

Zjawisko używania substancji psychoaktywnych przez młodzież.

Prezentujemy wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych w Starachowicach (młodzież w wieku 15 - 16 lat oraz 17 - 18 lat) w latach: 2015, 2019 oraz 2024 - wyniki z raportu z badań szkolnych *Młodzież 2024*.

Poniższe tabele pokazują rozpowszechnianie i eksperymentowanie z poszczególnymi substancjami psychoaktywnymi w obu badanych grupach wiekowych (młodszy 15-16 lat i starszy 17-18 lat).

Porównując wyniki z lat 2015, 2019, 2024 roku możemy zaobserwować spadek odsetka uczniów gimnazjalnych używających narkotyków (dotyczy to wszystkich środków, o jakie byli pytani). Szczegółne widoczne jest to w przypadku przetworów konopi indyjskich.

Porównując wyniki uczniów z klas pierwszych szkół ponadpodstawowych z 2024 r. z wynikami z lat poprzednich (2015, 2019) odnotować trzeba wyraźny spadek odsetka uczniów, których udziałem stały się doświadczenia z przetworami konopi. Spadek ten nastąpił już w poprzednim badaniu (po tendencji wzrostowej do 2015 roku) i był wyższy niż aktualnie.

W starszej grupie odsetek uczniów, którzy używali chociaż raz przetworów konopi także spadł w stosunku do 2019 roku. W poprzednim badaniu spadek ten, w stosunku do 2015 roku był zdecydowanie większy z 42,5% do 34,9%. A aktualnie wskaźnik ten wynosi 30,4%.

Używanie leków uspokajających i nasennych bez przepisu lekarza wśród uczniów młodszych lekko wzrosło w 2024 roku i wróciło do poziomu z 2015. Natomiast u starszej młodzieży utrzymuje się na tym samym poziomie (przez 9 lat).

Inaczej jest w przypadku amfetaminy. W 2024 roku obserwujemy u uczniów młodszych stabilizację wyników. Natomiast u starszych po spadku w 2019 roku w stosunku do 2015 roku (z 10,0% do 6,9%) w ostatnim badaniu zaznacza się wzrost do 9,6%).

Tabela 21. Używanie substancji psychoaktywnych kiedykolwiek w życiu wśród uczniów w wieku 15-16 lat (odsetek badanych).

Substancje psychoaktywne	2015	2019	2024
Marihuana lub haszysz	34,3	18,4	11,3
Substancje wziewne	16,4	8,2	15,3
Amfetamina	3,6	2,7	2,7
Leki uspokajające i nasenne	21,7	18,4	22,1
LSD	4,7	1,6	2,0
Ecstasy	4,0	3,2	2,7
Kokaina	3,6	1,6	2,0
Heroina	3,2	1,6	2,0
Astrolit	1,4	1,6	1,3
"Kompot"	2,2	1,6	1,3
Grzyby halucynogenne	4,3	1,6	3,3
Crack	2,2	2,7	0,7
Sterydy anaboliczne	4,7	0,8	5,4

Tabela 22. Używanie substancji psychoaktywnych kiedykolwiek w życiu wśród uczniów w wieku 17-18 lat (odsetek badanych).

Substancje psychoaktywne	2015	2019	2024
Marihuana lub haszysz	42,5	34,9	30,4
Substancje wziewne	10,4	12,0	11,1
Amfetamina	9,9	6,9	9,6
Leki uspokajające i nasenne	22,6	22,3	22,2
LSD	5,0	2,9	5,2
Ecstasy	5,7	4,0	5,9
Kokaina	5,9	3,4	4,4
Heroina	4,0	4,0	3,7
Astrolit	2,4	2,8	3,7
"Kompot"	4,7	1,7	3,7
Grzyby halucynogenne	6,4	2,8	4,4
Crack	3,8	2,7	3,7
Sterydy anaboliczne	4,7	2,3	6,7

Związek między używaniem substancji a płcią występuje na obu poziomach nauczania. W 2024 roku chłopcy częściej deklarują próby używania praktycznie wszystkich substancji poza przetworami konopi. Eksperymentowanie z lekami uspokajającymi i nasennymi bez przepisu lekarza znacząco bardziej rozpowszechnione jest wśród dziewcząt.

Tabela 23. Używanie substancji psychoaktywnych wśród uczniów w wieku 15-16 lat, kiedykolwiek w życiu wg płci badanych (odsetek badanych).

	2015		2019		2024	
	Chłopcy	Dziewczęta	Chłopcy	Dziewczęta	Chłopcy	Dziewczęta
Marihuana lub haszysz	43,9	26,8	23,9	13,0	18,9	7,2
Substancje wziewne	14,9	18,4	16,8	0,0	17,0	14,4
Amfetamina	2,6	3,4	4,4	1,6	5,7	1,0
Leki uspokajające i nasenne	13,2	29,7	15,9	20,6	17,3	24,7
LSD	6,2	2,0	0,9	2,4	5,8	0,0
Ecstasy	3,6	2,7	4,5	2,4	3,8	2,1
Kokaina	0,9	4,0	0,9	2,4	3,8	1,0
Heroina	3,6	1,3	0,9	2,4	5,8	0,0
Astrolit	0,0	0,7	0,9	2,4	3,8	0,0
"Kompot"	0,0	2,0	0,9	2,4	3,8	0,0
Grzyby halucynogenne	5,3	2,0	0,9	2,4	5,8	2,1
Crack	0,9	1,3	0,9	4,8	0	1,0
Sterydy anaboliczne	2,7	3,4	2,7	4,8	9,6	3,1

Tabela 24. Używanie substancji psychoaktywnych wśród uczniów w wieku 17-18 lat, kiedykolwiek w życiu wg płci badanych (odsetek badanych).

	2015		2019		2024	
	Chłopcy	Dziewczęta	Chłopcy	Dziewczęta	Chłopcy	Dziewczęta
Marihuana lub haszysz	51,5	33,5	49,1	28,9	37,0	26,3
Substancje wziewne	14,7	5,3	18,5	9,2	11,1	10,0
Amfetamina	13,2	6,2	11,1	5,0	16,7	3,8
Leki uspokajające i nasenne	16,7	28,1	9,3	28,1	11,1	28,8
LSD	6,4	3,3	5,6	1,7	7,4	2,5
Ecstasy	5,9	4,8	7,4	2,5	9,3	2,5
Kokaina	7,9	3,3	3,7	3,3	5,6	2,5
Heroina	4,4	2,9	5,6	3,3	3,7	2,5
Astrolit	2,5	1,9	3,7	2,5	3,7	2,5
"Kompot"	5,9	2,9	1,9	1,7	3,7	2,5
Grzyby halucynogenne	9,4	2,4	1,9	3,3	5,6	2,5
Crack	4,5	2,4	1,9	0,8	3,7	2,5
Sterydy anaboliczne	3,4	2,4	3,7	1,7	11,1	3,8

W 2019 (w stosunku do 2015) roku odnotowaliśmy wyraźny spadek używania konopi w przypadku chłopców i dziewcząt. Tendencja ta utrzymuje się także w 2024 roku. W przypadku dziewcząt młodszych zdecydowanie na pierwszym miejscu znajdują się leki uspokajające i nasenne. Po spadku w 2019 roku w stosunku do 2015 roku o 9,1% obserwujemy ponowny wzrost ale nie tak wysoki jak ten spadek. Aktualne używanie leków przed młodsze dziewczęta to prawie 25%. Na drugim miejscu u uczennic występują substancje wziewne. Wyniki w tym zakresie wymagają bliższego przyjrzenia się temu zjawisku. W 2015 roku do używania substancji wziewnych przyznawało się 18,4 dziewcząt. W kolejnym badaniu z 2019 roku nie było w tym obszarze odpowiedzi na *tak*. W ostatnim badaniu otrzymaliśmy zaś wskaźnik na poziomie 14,4%. Być może warto za pomocą wywiadów zgłębić zjawisko używania substancji wziewnych przez starachowicką młodzież. Na trzecim miejscu u dziewcząt znajdują się przetwory konopi – wyraźna tendencja spadkowa od 2015 roku. W ciągu 9 lat spadek o 19,6% do poziomu w 2024 roku 7,2%.

Poniżej przedstawiamy rozpowszechnienie używania tych najbardziej popularnych substancji, w zawężonym okresie obserwacji - ostatnich 30 dni przed badaniem.

Tabela 25. Używanie substancji psychoaktywnych w czasie ostatnich 30 dni wśród uczniów w wieku 15-16 lat (odsetek badanych).

	2015	2019	2024
Marihuana lub haszysz	11,2	9,0	5,3
Substancje wziewne	2,9	4,7	5,3
Leki uspokajające i nasenne	7,2	6,2	8,7

Tabela 26. Używanie substancji psychoaktywnych w czasie ostatnich 30 dni wśród uczniów w wieku 17-18 lat (odsetek badanych).

	2015	2019	2024
Marihuana lub haszysz	17,5	13,1	10,4
Substancje wziewne	3,8	4,0	5,2
Leki uspokajające i nasenne	7,8	7,4	11,9

Dane zestawione w tabelach pokazują, że zarówno wśród 15-16- latków jak 17-18- latków odsetek użytkowników konopi spada w miarę zawężania okresu obserwacji. Warto również zauważyć, że zmniejszają się różnice między uczniami z młodszej grupy i starszej.

Inną relatywnie bardziej rozpowszechnioną substancją w biografiach respondentów, przynajmniej na poziomie pojedynczych prób, są środki wziewne. Zaliczają się do nich kleje, benzyny, środki czyszczące, dezodoranty, których wdychane opary wprowadzają w stan odurzenia. W 2019 roku używanie substancji wziewnych było wśród badanych znacznie mniej rozpowszechnione niż w przypadku przetworów konopi. W 2024 roku wśród uczniów młodszych obserwujemy spadek odsetka użytkowników konopi z 9 % w 2019 roku na 5,3% w 2024 roku. Jest to podobny wskaźnik do tego wskazującego na częste używanie przez nich substancji wziewnych – 5,3%. W tej grupie wiekowej na pierwszym miejscu znajdują się leki uspokajające i nasenne. Wśród uczniów starszych także na pierwszym miejscu znajdują się leki uspokajające i nasenne – wzrost od 2019 roku o 4,5%.

Amfetaminę na poziomie aktualnego używania spotyka się w Starachowicach rzadziej. Uczniowie z klas starszych nieco częściej sięgają po ten środek niż uczniowie z klas pierwszych.

W raporcie *Młodość 2024* przedstawiono także wyniki dotyczące oceny młodych ludzi jak dostępne są różne substancje psychoaktywne – legalne i nielegalne. Dostępność poszczególnych substancji psychoaktywnych badaliśmy pytając respondentów o to, na ile trudne byłoby dla nich zdobycie każdej z nich, gdyby tego chcieli. Skala odpowiedzi wyznaczona była z jednego krańca przez odpowiedź „Nie możliwe”, a z drugiego - „Bardzo łatwe”. Pozostawiono też możliwość odpowiedzi „nie wiem”. Ocenie badanych poddano dostępność napojów alkoholowych, leków uspokajających i nasennych, substancji wziewnych oraz poszczególnych środków nielegalnych. Pełen rozkład odpowiedzi dla uczniów trzecich klas gimnazjów oraz ponadgimnazjalnych zawiera wymieniony Raport.

Tabela 27. Dostępność poszczególnych substancji psychoaktywnych w ocenach respondentów w wieku 15-16 lat – odsetek badanych, którzy ocenili zdobycie poszczególnych substancji jako łatwe lub bardzo łatwe.

	2015	2019	2024
Piwo	81,7	68,2	70,7
Wino	75,0	61,7	63,0
Wódka	71,6	59,7	57,0
Marihuana lub haszysz	33,8	20,6	16,0
LSD	11,2	10,5	6,7
Amfetamina	15,6	11,4	4,7
Leki uspokajające lub nasenne	38,6	29,3	36,8

Crack	4,1	9,4	2,7
Ecstasy	9,1	7,8	5,3
Kokaina	9,9	6,6	7,2
Heroina	8,8	5,8	4,1
Astrolit	6,5	5,8	2,6
"Kompot"	8,7	6,7	4,7
Sterydy anaboliczne	11,3	9,0	10,1
Bimber	44,4	22,7	45,0

Tabela 28. Dostępność poszczególnych substancji psychoaktywnych w ocenach respondentów w wieku 17-18 lat – odsetek badanych, którzy ocenili zdobycie poszczególnych substancji jako łatwe lub bardzo łatwe.

	2015	2019	2024
Piwo	87,5	90,3	90,4
Wino	83,7	90,3	86,6
Wódka	71,6	88,0	83,7
Marihuana lub haszysz	40,9	33,1	33,3
LSD	15,9	13,7	13,3
Amfetamina	17,3	12,5	14,8
Leki uspokajające lub nasenne	37,5	33,7	41,5
Crack	9,5	8,0	8,2
Ecstasy	11,6	6,9	8,9
Kokaina	11,6	5,7	14,3
Heroina	9,8	4,6	6,7
Astrolit	7,4	3,4	5,9
"Kompot"	10,8	3,4	6,7
Sterydy anaboliczne	13,1	6,9	17,1
Bimber	48,7	46,3	67,4

Dane zawarte w tabelach 27 i 28 wskazują na odmienne tendencje w przypadku substancji legalnych i nielegalnych.

Wśród uczniów młodszych rok 2019 przyniósł spadek wskaźników określających, jako łatwy dostęp do alkoholu (piwo, wino, wódka). W 2024 roku obserwujemy w tym zakresie pewną stabilizację (różnice 1-2%). Ciekawe wyniki obserwujemy odnośnie dostępności do bimbrow – duży wzrost u uczniów starszych z 46,3% w 2019 roku do poziomu 67,4% w 2024 roku (wzrost o 21,1%). U młodszych uczniów podobnie duży wzrost wskaźnika z 22,7% w 2019 roku do 5,0% w 2024 roku (wzrost o 22,3%).

Dostęp do leków uspokajających i nasennych wśród uczniów młodszych w 2015 roku był na poziomie 38,6% by zanotować spadek do 29,3% w 2019 roku. W aktualnych badaniach wskaźnik ten wynosi 36,8% - wzrost o 7,5 % w stosunku do poprzednich badań. Wśród uczniów starszych odsetek deklarujących łatwy bądź bardzo łatwy dostęp do leków po lekkim spadku w 2019 r. w stosunku do 2015 widzimy w 2024 ponowny wzrost o 7,8%. Jest to najwyższy wskaźnik w ciągu ostatnich 9 lat.

Warto zauważyć, że młodzież nadal w największym odsetku deklaruje, co najmniej łatwy dostęp do marihuany i haszyszu. W przypadku uczniów starszych obserwowaliśmy w 2019 roku lekki trend spadkowy odsetka osób uważających za łatwy dostęp do różnych środków,

o które byli pytani. Natomiast w 2024 roku obserwujemy spadek dostępności do wina czy wódki (piwo na stałym poziomie), ale wzrost do substancji nielegalnych. Zauważamy wzrost dostępności do sterydów anabolicznych, zwłaszcza w grupie uczniów starszych z 6,9 % w 2019 roku do 17,1% w 2024 roku.

Porównanie wyników z 2024 roku z wynikami z poprzednich lat 2015 i 2019 wskazuje na spadek tolerancji młodzieży dla zachowań związanych z używaniem substancji psychoaktywnych takich jak alkohol, narkotyki, palenie papierosów. Widoczne jest to w obu grupach wiekowych.

Z substancji nielegalnych relatywnie najbardziej liberalnie traktowana jest marihuana, w 2024 roku obserwujemy wzrost odsetka 15-16 latków uważających palenie marihuany przez swojego rówieśnika za niewłaściwe oraz bardzo niewłaściwe. Jednocześnie znacznie spada odsetek uczniów twierdzących, że palenie marihuany to nie złego.

U osób starszych akceptacja dla palenia marihuany w 2015 roku na poziomie 28,3% i w 2019 roku spadek tak uważających osób – 22,3%, a w 2024 roku jest to już 16,3%. Obserwujemy wzrost odsetka osób uważających za niewłaściwe i bardzo niewłaściwe zachowanie rówieśnika palącego marihuane. U młodszych uczniów także obserwujemy wzrost odsetka osób uważających palenie marihuany za bardzo niewłaściwe z 41,8 % w 2019 roku do 57,3 w 2024 roku. Warto przyjrzeć się, jakie czynniki mogły mieć wpływ na taki rozkład.

Oceny badanych wyraźnie różnicuje status prawny substancji. W sprawie substancji legalnych badani są podzieleni. Odsetek badanych niedostrzegający niczego złego w ich używaniu są zbliżone do proporcji uznających to za rzecz wysoce naganną. Najbardziej liberalne postawy badani deklarują oceniając picie piwa. W tym przypadku większość uczniów nie uważa tego za naganne. Odwrotnie rozkładają się oceny używania poszczególnych substancji nielegalnych. Większość badanych uważa to za bardzo niewłaściwe. Tu również rodzaj substancji ma pewne znaczenie. Relatywnie najbardziej liberalnie traktowana jest marihuana.

Spada grupa uczniów starszych i młodszych uważających, że palenie marihuany to nie złego oraz wzrastają wskaźniki osób w obu grupach wiekowych uważających to za niewłaściwe. Warto przyjrzeć się ocenom uczniów młodszych odnośnie amfetaminy. W 2019 roku obserwowaliśmy wzrost akceptacji i to niemal dwukrotny w stosunku do 2015 roku i spadek osób uważających używanie amfetaminy za coś bardzo niewłaściwego. Rok 2024 przynosi zmiany. Ponownie spadek akceptacji używania amfetaminy z 9,4 % w 2019 roku do 5,3% w 2024 roku (*to nic złego*) i znaczny wzrost odsetka osób uważających, że to bardzo niewłaściwe. U starszych uczniów odsetek osób tak uważających 61,1 %. Warto dokładniej przeanalizować te wyniki biorąc pod uwagę prowadzone działania profilaktyczne, edukacyjne na obu poziomach szkół, a także etapy rozwojowe młodych ludzi.

Dane na temat postrzegania ryzyka szkód w efekcie używania substancji psychoaktywnych prowadzą do wniosku, że młodzież jest dość dobrze zorientowana w skali zagrożeń. Nie ulega też ona stereotypom obecnym wśród części starszego pokolenia, według których pojedyncze eksperymenty z narkotykami budzą znacznie większe zagrożenie niż częste używanie w dużych ilościach substancji legalnych, takich jak alkohol czy tytoń.

Prześledzenie zmian, jakie dokonały się w ocenie ryzyka związanego z używaniem poszczególnych substancji umożliwiają dane zestawione w tabelach 29 i 30. Pokazują one odsetek uczniów, którzy wybrali odpowiedź „duże ryzyko” w badaniach 2015, 2019 i 2024 roku.

Tabela 29. Ryzyko związane z różnymi wzorami używania substancji psychoaktywnych w ocenie uczniów w wieku 15-16 lat w 2015 r. 2019 r. i 2024 r. (odsetek badanych). „*duże ryzyko*”.

	2015	2019	2024
Papierosy od czasu do czasu	10,5	22,7	12,7
Co najmniej jedna paczka papierosów dziennie	71,5	69,5	71,3
1 lub 2 drinki prawie codziennie	23,1	35,5	26,0

4-5 drinków prawie codziennie	58,5	55,5	68,7
4-5 drinków raz lub 2 razy na weekend	32,9	44,5	44,7
Próby z przetworami konopi	18,8	37,5	32,7
Przetwory konopi od czasu do czasu	22,7	40,6	36,7
Przetwory konopi regularnie	57,8	52,0	64,7
Próby z LSD	30,0	57,0	31,3
LSD regularnie	62,8	53,1	67,3
Próby z amfetaminą	37,5	59,0	35,3
Amfetamina regularnie	63,5	59,8	75,3
Próby z kokainą	32,1	55,9	38,7
Kokaina regularnie	66,8	61,3	76,0
Próby z ecstasy	31,4	60,5	36,0
Ecstasy regularnie	65,0	62,5	70,7
Próby z substancjami wziewnymi	31,4	52,0	30,0
Substancje wziewne regularnie	57,8	51,2	59,3

Tabela 30. Ryzyko związane z różnymi wzorami używania substancji psychoaktywnych w ocenie uczniów w wieku 17-18 lat w 2015 r., 2019 r. i 2024 r.(odsetek badanych)...*duże ryzyko*".

	2015	2019	2024
Papierosy od czasu do czasu	16,3	22,7	10,4
Co najmniej jedna paczka papierosów dziennie	70,0	77,7	74,8
1 lub 2 drinki prawie codziennie	28,3	37,1	39,3
4-5 drinków prawie codziennie	59,7	72,6	68,7
4-5 drinków raz lub 2 razy na weekend	34,9	42,9	46,7
Próby z przetworami konopi	21,2	29,1	28,1
Przetwory konopi od czasu do czasu	22,9	32,0	31,9
Przetwory konopi regularnie	53,5	52,6	64,4
Próby z LSD	33,0	56,6	43,7
LSD regularnie	62,0	66,3	70,4
Próby z amfetaminą	41,3	64,6	51,9
Amfetamina regularnie	67,2	66,9	74,1
Próby z kokainą	42,0	65,7	54,1
Kokaina regularnie	66,5	67,4	75,6
Próby z ecstasy	37,7	64,6	49,6
Ecstasy regularnie	62,0	63,4	69,6
Próby z substancjami wziewnymi	35,1	61,7	40,7
Substancje wziewne regularnie	60,1	62,9	63,0

W obu kategoriach młodzieży poddanych badaniu obserwujemy w 2024 roku wysoki odsetek traktujących codzienne palenie papierosów w ilości, co najmniej jednej paczki dziennie, jako obarczone dużym ryzykiem. Wśród młodszych uczniów wzrasta odsetek osób uważających tak zdefiniowane palenie jako bardzo ryzykowne. Wzrasta także odsetek uznających picie alkoholu za bardzo ryzykowne. Wśród starszych uczniów w tej kategorii odnotowujemy drobny spadek wskaźnika ale i tak jest on wysoki i mówi o tym, że młodzież uznaje częste palenie za obarczone dużym ryzykiem dla zdrowia.

Wzrósł odsetek młodych ludzi, którzy traktują używanie przetworów konopi, jako bardzo ryzykowne. Dotyczy to regularnego używania. W przypadku pojedynczych prób, jak i okazjonalnego używania daje się zauważyć pewien spadek odsetka tak uważających młodszych i starszych uczniów. Podobnie dzieje się w przypadku większości innych narkotyków. Odsetek przekonanych o dużym ryzyku ich używania spada lub pozostaje stabilne. W 2024 roku następuje się pewna tendencja, w obu grupach wiekowych spada odsetek (lub jest pewna stabilizacja) osób, które jako ryzykowne oceniają próby z używaniem innych narkotyków. Natomiast następuje wzrost odsetka osób, które jako ryzykowne uważają regularne używanie substancji psychoaktywnych.

Palenie tytoniu

Rozpowszechnienie palenia tytoniu było badane w dwóch wymiarach czasowych - całego życia respondenta oraz ostatnich 30 dni przed badaniem. Pierwszy z nich pozwala na ustalenie zasięgu zjawiska eksperymentowania z tą substancją, tzn. podejmowania prób palenia tytoniu. Drugi przydatny jest do uchwycenia rozmiarów grupy aktualnie palących, okazjonalnie lub regularnie.

Tabela 31. Palenie tytoniu w czasie całego życia wśród uczniów w wieku 15-16 lat (odsetek badanych).

	2015	2019	2024
Nigdy	35,6	43,8	54,0
1-5 razy	20,3	18,4	18,7
6-39 razy	16,0	18,0	9,3
40 razy lub więcej	28,0	19,9	18,0

Tabela 32. Palenie tytoniu w czasie całego życia wśród uczniów w wieku 17-18 lat (odsetek badanych).

	2015	2019	2024
Nigdy	32,2	29,7	41,5
1-5 razy	17,2	18,9	14,1
6-39 razy	15,5	24,6	6,6
40 razy lub więcej	35,2	26,9	37,8

W czasie całego życia, jakiejkolwiek doświadczenia z paleniem miało 46% uczniów pierwszych klas szkół ponadpodstawowych i 58,5 % uczniów trzecich klas szkół ponadpodstawowych. Wśród uczniów, którzy podejmowali próby palenia można wyróżnić frakcję osób, które paliły więcej niż 40 razy. Frakcja ta liczyła 18 % młodszych i 37,8 % starszych uczniów. Te frakcje badanych, to osoby, których palenie wyszło już poza fazę eksperymentowania, można mówić o systematycznym paleniu.

Porównanie wyników z 2024 r. z wynikami uzyskanymi w 2015r., 2019 r., ujawnia w grupie uczniów młodszych kontynuację trendu wzrostowego odsetka uczniów, którzy nigdy nie palili. Spadek odsetka młodszych uczniów, którzy palili, co najmniej 40 razy w swoim życiu, z jakim mieliśmy do czynienia w 2019 r. w stosunku do 2015 roku nadal się utrzymuje, ale różnica jest mniejsza niż w poprzednim okresie (2015 do 2019).

Wśród uczniów starszych (17-18 lat) obserwujemy w 2024 r. wzrost odsetka nigdy nie palących. Także w przypadku palenia 40 razy lub więcej nastąpił wzrost odsetka takich osób – najwyższy wynik od 9 lat.

W 2024 r. w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem paliło 21,3% uczniów z młodszej grupy i 33,3% uczniów ze starszej grupy. Obserwujemy tendencję wzrostową jeśli chodzi o osoby niepalące w ciągu 30 dni przed badaniem (w obu grupach wiekowych), ale wzrost tego wskaźnika jest wyższy wśród 17 – 18 latków.

Badano także używania papierosów elektronicznych. Wyniki wyglądają następująco:

Tabela 33. Palenie papierosów elektronicznych (odsetek badanych).

Wiek 15-16 lat	2019	2024
30 dni przed badaniem	5,1	26,0
12 miesięcy przed badaniem	35,9	14,6
Dawniej niż w czasie ostatnich 12 miesięcy	8,6	12,7
Nigdy	49,6	46,7
Wiek 17-18 lat		
30 dni przed badaniem	9,7	44,4
12 miesięcy przed badaniem	45,7	12,6
Dawniej niż w czasie ostatnich 12 miesięcy	8,0	12,6
Nigdy	36,0	30,4

W obu grupach wiekowych rozkład wyników jest podobny: znaczący wzrost wskaźników dotyczących palenia 30 dni przed badaniem oraz pewien spadek odsetka osób, które nigdy nie paliły papierosów elektronicznych. Obserwujemy znaczący spadek odsetka uczniów, którzy palili dawniej – 12 miesięcy przed badaniem - na rzecz systematycznych użytkowników e-papierosów.

Uczniowie starsi wyraźnie częściej używają papierosa elektronicznego niż uczniowie klas pierwszych - w okresie 30 dni przed badaniem.

Można się zastanawiać, czy pewien wzrost odsetka osób, które nie paliły nigdy tytoniu, nie jest powiązany ze wzrostem odsetka osób, które aktualnie palą papierosy elektroniczne.

Doświadczenie przemocy

Badania na temat używania substancji psychoaktywnych dostarczyły okazji do przyjrzenia się kwestii przemocy. W jednym z pytań ankiety poruszono problem spotykania się z przejawami przemocy w roli ofiary. Pytano o to, czy badany w czasie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem doznawał przemocy ze strony rodziców, rodzeństwa, innych krewnych, nauczycieli, policjantów, innych dorosłych czy rówieśników. Uzyskane wyniki są oczywiście tylko deklaracjami badanych, to, że czują się oni obiektem przemocy lub nie mają takiego poczucia nie zawsze musi znajdować potwierdzenie w faktach. Zmiany w odsetkach mogą być zarówno efektem zmian w rozpowszechnieniu przemocy jak i zmian we wrażliwości uczniów. Tym niemniej warto przyrzeć się zjawisku stosowania przemocy w grupach rówieśniczych. W obu grupach wiekowych zaobserwowano wzrost wskaźników dotyczących doznawanej przemocy ze strony rówieśników: wśród uczniów klas pierwszych – 2015 r.-16,9%, 2019r.-12,9% i 2024 r.-22,0%. Natomiast wśród uczniów klas trzecich były to następujące wskaźniki: 2015 r.-8,3%, 2019 r.- 12,6% oraz w 2024 r.-17,0%.

Z kwestią przemocy wiąże się po części zagadnienie pomocy psychologicznej i pedagogicznej. Pewne światło na stosunek młodzieży do pomocy psychologicznej i pedagogicznej mogą też rzucić dane o odsetkach młodzieży korzystającej z porad psychologa lub pedagoga: W 2019 roku z pomocy psychologa lub pedagoga korzystało 10,2% gimnazjalistów oraz 7,4 % starszych uczniów. W 2024 roku jest to 14,7% uczniów młodszych oraz 8,9% uczniów starszych.

Pytano także młodych ludzi o to czy są w ich życiu bolesne sprawy, z którymi chcieliby się zwrócić do psychologa lub pedagoga. Odpowiedzi ilustruje kolejna tabela.

Tabela 34. (odsetek badanych).

		Tak - osobiście	Tak – ale tylko telefonicznie	Nie
2019	Gimnazja 2019	19,1	7,0	68,4
	Ponadgimnazjalne 2019	26,9	5,1	68,0
2024	Wiek 15-16 lat 2024	32,7	4,7	62,7
	Wiek 17-18 lat 2024	31,9	4,4	63,7

Widzimy, że w 2024 roku porównywalna liczba starszych i młodszych uczniów deklaruje chęć uzyskania osobiście pomocy ze strony psychologa lub pedagoga. Można przypuszczać, że w obu kategoriach wiekowych oczekiwania uczniów nie zostały zaspokojone. W 2019 roku tylko 7,4% starszych uczniów skorzystało z tej pomocy (przy deklarujących taką chęć 26,9%) oraz 10,2% gimnazjalistów (przy deklarujących chęć skorzystania z pomocy psychologicznej 19,1%). W 2024 roku wzrost zainteresowanych uzyskaniem takiej pomocy w osobistym kontakcie. Dla porównania z pomocy psychologa lub pedagoga szkolnego skorzystało w 2024 roku 14,7 % uczniów 15 – 16-letnich oraz 8,9% uczniów 17-18-letnich. Można wyciągnąć wniosek, że oferta pomocy psychologiczno – pedagogicznej dla uczniów ze starachowickich szkół ponadpodstawowych jest niewystarczająca.

Gry hazardowe

Sektor gier i zakładów wzajemnych w Polsce, obejmujący takie formy działalności jak: loterie pieniężne, gry liczbowe, zakłady wzajemne, salony gry bingo, kasyna, salony gry na automatach, punkty gry na automatach o niskich wygranych. Gry hazardowe uprawiać można w internecie oraz poprzez uczestnictwo w loteriach SMS.

Szeroka oferta różnego rodzaju form gier hazardowych skłania do postawienia pytania o rozpowszechnienie uprawiania gier, które z czasem mogą doprowadzić do problemu hazardu.

Wśród uczniów młodszych takie doświadczenia zebrało w 2024 roku 21,3% badanych, zaś w starszej kohorcie – 28,1% badanych. 15-16-latkowie rzadziej deklarują granie w gry hazardowe *kiedykolwiek w życiu* niż w poprzednich badaniach. – spadek o około 4-5%. W przypadku starszej młodzieży w 2024 roku obserwujemy wzrost odsetka osób, które *kiedykolwiek w życiu* grały w gry hazardowe (po spadku w 2019 roku o 10,% ponowny wzrost o 8% w stosunku w 2024 roku). W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem uczestniczyło w grach hazardowych 8,0 % uczniów klas pierwszych i 14,9% uczniów klas trzecich.

Tabela 35. Granie w gry hazardowe, tj. takie gdzie stawia się pieniądze i można je wygrać, wśród uczniów w wieku 15-16 lat (odsetek badanych).

	2015	2019	2024
Kiedykolwiek w życiu	25,8	26,2	21,3
W czasie 12 miesięcy przed badaniem	16,2	20,0	15,4
W czasie 30 dni przed badaniem	10,9	14,4	8,0

Tabela 36. Granie w gry hazardowe, tj. takie gdzie stawia się pieniądze i można je wygrać, wśród uczniów w wieku 17-18 lat (odsetek badanych).

	2015	2019	2024
Kiedykolwiek w życiu	30,5	20,6	28,1
W czasie 12 miesięcy przed badaniem	22,4	13,1	17,8
W czasie 30 dni przed badaniem	16,9	9,7	14,9

W badaniu zastosowano dwa wskaźniki grania problemowego. Pierwszy to potrzeba stawiania w grze coraz większych pieniędzy, a drugi to okłamywanie kogoś ważnego dla respondenta w sprawie tego, jak dużo gra w gry hazardowe.

Tabela 37. Granie problemowe w gry hazardowe, tj. takie gdzie stawia się pieniądze i można je wygrać wśród uczniów w wieku 15-16 lat (odsetek badanych).

	2015	2019	2024
Potrzeba stawiania coraz większych pieniędzy	11,4	9,4	8,0
Kłamanie w sprawie tego, jak wiele się gra	4,6	5,1	2,7

Tabela 38. Granie problemowe w gry hazardowe, tj. takie gdzie stawia się pieniądze i można je wygrać wśród uczniów w wieku 17-18 lat (odsetek badanych).

	2015	2019	2024
Potrzeba stawiania coraz większych pieniędzy	9,4	4,0	11,1
Kłamanie w sprawie tego, jak wiele się gra	4,6	2,3	5,2

Potrzebę stawiania coraz większych pieniędzy wyraziło w aktualnych badaniach 8,0 % uczniów pierwszych klas oraz 5,2 % uczniów trzecich klas. Kłamanie w sprawie tego jak wiele się gra okazało się mniej rozpowszechnione, tylko 2,7 % młodszych uczniów oraz 5,2% uczniów starszych przyznało się do tego zachowania. W przypadku 15-16-latków w ciągu 9 lat obserwujemy spadek odsetka osób przyznających się potrzeby stawiania coraz większych pieniędzy oraz do kłamania w sprawie tego jak wiele się gra. Odmienne jest u uczniów starszych ponad dwukrotnie (w stosunku do 2019 roku) wzrósł odsetek osób przyznających się do stawiania coraz większych pieniędzy 11.1% - jest to powrót do poziomu z 2015 roku. Podobna tendencja jeśli o kłamanie w sprawie grania – wzrost w 2024 roku 5,2% do poziomu z 2015 4,6%.

System pomocy dla osób używających substancji psychoaktywnych.

W Starachowicach od listopada 1994 roku realizowany jest program metadonowy dla dorosłych użytkowników opiatów. Aktualnie w programie uczestniczy 37 pacjentów ze Starachowic, Skarżyska, Sandomierza, Kielc, Rzeszowa i innych miejscowości.

Program Metadonowy powstał w ramach i był częścią składową realizowanego przez Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie Programu Zapobiegania Narkomanii „Odłot”, podlegał nadzorowi IPiN. Jako samodzielny program funkcjonuje od 2000 roku. Celem realizowanego w Starachowicach programu jest:

- poprawa stanu somatycznego i psychicznego pacjentów,
- readaptacja osób uzależnionych,
- ograniczenie rozprzestrzeniania zakażeń HIV i innych.

Program realizowany w Starachowicach polega na podawaniu metadonu w warunkach ambulatoryjnych.

Dla pacjentów używających substancji psychoaktywnych (okazjonalnie czy uzależnionych) innych niż opiaty istnieje oferta podjęcia leczenia w Poradni Leczenia Uzależnień przy PZOZ (oferta i działalność opisana w części poświęconej problemom alkoholowym).

W przypadku osób używających narkotyki psychiatrzy wystawiają skierowania do placówek leczenia stacjonarnego.

Wszystkie zgłaszające się osoby uzyskują pomoc. Każdy pacjent ma także możliwość wyboru miejsca leczenia – przekazywana jest szczegółowa informacja o innych placówkach leczenia ambulatoryjnego lub stacjonarnego na terenie województwa lub kraju. Dzięki współpracy z niektórymi ośrodkami (Ośrodek Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży w Lutej k/Stąporkowa, Ośrodek „San Damiano” w Chęcinach i inne) możliwe jest w miarę szybkie umieszczanie pacjentów w placówkach leczenia stacjonarnego.

Wśród dorosłych problemem staje się używanie substancji psychoaktywnych w środowisku pracowniczym (praca zmianowa). Z ich informacji uzyskanych z Poradni Leczenia Uzależnień PZOZ wynika, że w narkotyki zaopatrywali się właśnie w miejscu pracy, że wiele osób pracuje pod wpływem środków odurzających. Najczęściej jest to amfetamina oraz przetwory konopi indyjskich.

W dalszym ciągu szczególnie trudną grupą użytkowników są młodzi ludzie w wieku 20 – 25 lat, którzy nigdzie nie pracują i nie uczą się – pozostają poza wszelkimi zinstytucjonalizowanymi formami oddziaływań, a rodzice często nie mają na nich wpływu. Nie są oni zmotywowani do podejmowania leczenia i dopiero w przypadku ponoszenia wysokich kosztów zdrowotnych bądź społecznych podejmują jakąś formę terapii. Zagrożenie wyrokiem sądowym, karą pozbawienia wolności, zmusza niektóre osoby do szukania pomocy. Nie zawsze ta zewnętrzna motywacja do podjęcia leczenia jest jednak trwała.

Osoby te, w wieku ok. 30 lat zgłaszają się na leczenie (często z inicjatywy rodzin), gdy ponoszą już duże koszty zdrowotne (np. choroby psychiczne) i postępowanie z nimi jest już mocno ograniczone.

Nie jest to specyfika Starachowic, ale w ogóle problem w leczeniu osób używających substancji psychoaktywnych – legalnych (alkohol) czy nielegalnych (narkotyki).

Posiadane zasoby.

We wszystkich placówkach oświatowych pracują przeszkoleni nauczyciele i pedagodzy przygotowani do prowadzenia zajęć profilaktycznych, postępowania z uczniem podejrzanym o używanie substancji psychoaktywnych. Uczestniczyli w szkoleniach prowadzonych przez osoby pracujące w ośrodkach dla uzależnionych, ćwiczyli swoje umiejętności praktycznie.

We wszystkich placówkach realizowane są różnorodne zajęcia z zakresu profilaktyki uzależnień zgodnie z opracowanymi przez szkoły Programami Profilaktycznymi, które są integralną częścią Programów Wychowawczych.

W starachowickich szkołach podstawowych realizowane są programy profilaktyczne rekomendowane w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego.

Gmina przekazuje znaczne środki na organizowanie zajęć pozalekcyjnych na terenie placówek oświatowych oraz dofinansowuje działalność świetlic środowiskowych i grup terapeutycznych.

Wiele placówek w mieście prowadzi działalność ukierunkowaną na rozwiązywanie problemów młodych ludzi.

PODSUMOWANIE I WNIOSKI

1. Spadek picia alkoholu przez starachowicką młodzież.
2. Nastąpiła zmiana w obrazie zjawiska palenia tytoniu przez uczniów. Coraz więcej młodych osób deklaruje, że w ogóle nie pali papierosów. Wydawać się może, że wyniki te napawają optymizmem, ale należy zwrócić uwagę, że młodzi ludzie dużo częściej deklarują używanie papierosów elektronicznych. Wysoki wzrost odsetka osób (z obu grup wiekowych) palących systematycznie (30 dni przed badaniem). Warto przyrzeć się dokładniej zjawisku palenia papierosów przez młodych ludzi celem dostosowania działań profilaktycznych do rzeczywistego obrazu.
3. Znacznie rozpowszechnione jest używanie leków uspokajających i nasennych bez przepisu lekarza, w młodszej grupie wiekowej jest to najczęściej używana substancja kiedykolwiek w życiu.
4. Spośród substancji nielegalnych największą popularnością cieszą się przetwory konopi, substancje wziewne i leki uspokajające i nasenne. Takie środki jak heroina, kokaina, LSD czy ecstazy są znacznie mniej popularne. W czasie ostatnich dziewięciu lat zmniejszyło rozpowszechnienie sięgania po przetwory konopi w obu grupach wiekowych. Należy przyrzeć się zjawisku używania substancji wziewnych – rosnąca popularność tych substancji.
5. Młodzież deklaruje znaczną dostępność napojów alkoholowych, dostęp do narkotyków jest oceniany jako znacznie trudniejszy. Analiza opinii młodzieży uzyskanych w poszczególnych badaniach prowadzi do wniosku, że w 2024 r. generalnie dostępność substancji nielegalnych spadła, budzi niepokój wzrost dostępności do leków uspokajających i nasennych (w obu grupach wiekowych).
6. Picie napojów alkoholowych nadal pozostaje znacznie bardziej rozpowszechnionym problemem niż sięganie po substancje nielegalne. Także dostępność napojów alkoholowych pozostaje znacznie większa, również dla niepełnoletnich.
7. Odnotować trzeba zmianę w podejściu młodzieży do używania substancji psychoaktywnych. Został zahamowany trend wzrostowy liberalnego podejścia młodzieży do używania przetworów konopi. Młodzi ludzie bardziej potępiają używanie poszczególnych substancji nielegalnych. Biorą przy tym pod uwagę rodzaj środka oraz częstotliwość jego używania.
8. W 2024 r. w stosunku do poprzednich lat obserwujemy generalnie spadek odsetków młodzieży raportującej doświadczanie przypadków przemocy. Niepokojące jest dużo częstsze deklarowanie bycia ofiarą przemocy rówieśniczej – w obu grupach wiekowych.
9. Obserwuje się mniejszy zasięg zajęć profilaktycznych wśród uczniów starszych. Należałoby rozważyć specjalistyczne przygotowanie większej liczby nauczycieli do prowadzenia zajęć z zakresu profilaktyki (nie tylko uzależnień), tak aby możliwe było objęcie większej liczby uczniów tego typu wsparciem. Nauczyciele powinni być wyposażeni w rzetelną wiedzę na temat uzależnień, zachowań ryzykownych młodych ludzi, aby reagować w każdym momencie na negatywne zjawiska, nie czekając na tzw. *desant profilaktyczny*.
10. W dalszym ciągu nie jest zaspokojone zainteresowanie młodych ludzi uzyskaniem pomocy psychologicznej – pedagogicznej. Więcej uczniów szkół ponadpodstawowych deklaruje chęć osobistego kontaktu z psychologiem czy pedagogiem, niż odpowiadających, że korzystali z takiej formy pomocy. Warto lepiej przyrzeć się temu problemowi w skali miasta i chyba nie tylko w szkołach ponadpodstawowych.

CELE GMINNEGO PROGRAMU

CEL GŁÓWNY

Ograniczanie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z używania substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych poprzez podnoszenie wiedzy i świadomości mieszkańców Starachowic oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych i terapeutycznych.

Cele szczegółowe:

1. Wzrost wiedzy wśród dorosłych mieszkańców Starachowic na temat zagrożeń związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi (problemach i szkodach oraz zachowaniach ryzykownych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi, konsekwencjach takich zachowań, a także metodach leczenia i zapobiegania szkodom zdrowotnym w tym zakresie, dostępnych formach pomocy dla osób uzależnionych i ich rodzin).

Wskaźniki:

- liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych dla dorosłych mieszkańców miasta,
- ilość materiałów edukacyjnych udostępnionych mieszkańcom miasta poprzez placówki, instytucje itp.

2. Wzrost wiedzy dzieci i młodzieży na temat zachowań ryzykownych, ich konsekwencji oraz dostępnych sposobów pomocy na terenie Starachowic.

Wskaźniki:

- liczba programów profilaktycznych zrealizowanych w placówkach oświatowych,
- liczba uczestników zajęć.

3. Wdrożenie programów szkoleniowych dla przedstawicieli różnych grup zawodowych.

Wskaźniki:

- liczba zrealizowanych programów szkoleniowych,
- liczba przeszkolonych osób.

4. Promowanie i wdrażanie programów szkoleniowych nastawionych na rozwijanie kompetencji rodzicielskich i wychowawczych w obszarze problematyki uzależnień.

Wskaźniki:

- liczba zrealizowanych programów szkoleniowych,
- liczba przeszkolonych rodziców/opiekunów.

5. Zwiększenie dostępności programów terapeutycznych dla osób uzależnionych i członków ich rodzin.

Wskaźniki:

- liczba zrealizowanych godzin programów terapeutycznych dofinansowanych z budżetu gminy,
- liczba odbiorców programów terapeutycznych.

6. Zagospodarowanie czasu wolnego czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz realizowanie działań profilaktycznych promujących zdrowy, trzeźwy i bezpieczny styl życia.

Wskaźniki :

- liczba i rodzaj podjętych działań,
- liczba odbiorców,

7. Wzmocnienie działań ukierunkowanych na zapobieganie lub zmniejszanie szkód związanych z używaniem substancji psychoaktywnych oraz na przeciwdziałanie przemocy domowej.

Wskaźniki:

- liczba organizacji pozarządowych/instytucji realizujących działania pomocowe dla grup ryzyka,
- formy pomocy,
- liczba odbiorców.

ZADANIA I SPOSOBY REALIZACJI

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych oraz członków ich rodzin, w tym w szczególności:

- 1) wspieranie placówek leczenia odwykowego. Współpraca z placówkami leczenia odwykowego w zakresie terapii i rehabilitacji osób uzależnionych, współuzależnionych oraz dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym i narkomanii,
- 2) finansowanie dodatkowych programów terapeutycznych dla pacjentów uzależnionych, współuzależnionych, dzieci z rodzin z problemem alkoholowym, narkomanii oraz ofiar i sprawców przemocy domowej,
- 3) dofinansowanie zajęć prowadzonych w klubach abstynenckich dla osób uzależnionych, współuzależnionych, młodzieży (grupy wsparcia, zajęcia i programy terapeutyczne),
- 4) dofinansowanie udziału w konferencjach, sympozjach i innych formach spotkań związanych z podnoszeniem kwalifikacji osób pracujących na rzecz rodzin z problemem alkoholowym, narkomanii, uzależnień behawioralnych i przemocy domowej.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową:

- 1) prowadzenie procedury zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego oraz procedury „Niebieskiej Karty”,
- 2) dofinansowanie i promowanie programów realizowanych przez placówki interwencyjno-pomocowe i profilaktyczno-terapeutyczne dla członków rodzin z problemem alkoholowym, narkomanii i ofiar przemocy domowej,
- 3) pomoc psychologiczna i socjoterapeutyczna dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych,
- 4) przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej poprzez wspieranie organizacji pomocy w punktach interwencji kryzysowej,
- 5) dofinansowanie działań i programów związanych z opieką psychologiczną i prawną dla rodzin z problemem alkoholowym, narkomanii i przemocą domową,
- 6) przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez wspieranie placówek interwencyjno-pomocowych dla osób bezdomnych uzależnionych od substancji psychoaktywnych i współuzależnionych.

3. Pomoc społeczna osobom uzależnionym, ich rodzinom dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Integracja tej grupy osób ze środowiskiem lokalnym – z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

- 1) podejmowanie działań interdyscyplinarnych wraz z CUS na rzecz osób, rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej wynikającej z ubóstwa i wykluczenia społecznego.
- 2) współpraca z CUS w zakresie udzielania pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.

4. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej, wychowawczej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, skierowanej zwłaszcza do dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych:

- 1) finansowanie programów profilaktycznych realizowanych w placówkach oświatowych oraz szkoleń, programów edukacyjnych dla nauczycieli i rodziców, sprzedawców napojów alkoholowych, uczenie umiejętności służących zdrowemu i trzeźwemu życiu, rozwijanie kompetencji psychospołecznych dzieci i młodzieży oraz kompetencji wychowawczych rodziców i opiekunów,
- 2) współudział w realizacji zadań promujących zdrowy, trzeźwy i bezpieczny sposób spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież – rozwój zorganizowanych zajęć pozalekcyjnych w świetlicach, klubach, świetlicach socjoterapeutycznych oraz placówkach

- oświatowych (w tym dożywianie dzieci biorących udział w zajęciach), finansowanie bądź dofinansowanie konkretnych projektów i działań profilaktycznych,
- 3) prowadzenie działań poszerzających wiedzę o szkodliwości alkoholu, narkotyków, NSP, uzależnieniach behawioralnych i zachowaniach ryzykownych z tym związanych, konsekwencjach takich zachowań, a także metodach leczenia i zapobiegania szkodom zdrowotnym w tym zakresie, dostępności usług terapeutycznych, rehabilitacyjnych i innych form pomocy dla rodzin z problemem alkoholowym, narkomanii, uzależnień behawioralnych i przemocy domowej, wykonanie lub zakup materiałów edukacyjnych: prasa, broszury, plakaty, książki specjalistyczne, ulotki oraz innych materiałów informacyjnych, edukacyjnych i promocyjnych, prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych,
- 4) udział w lokalnych i ogólnopolskich kampaniach edukacyjnych, organizacja konkursów, festynów, imprez kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych, turystyczno-krajoznawczych z elementami profilaktyki uzależnień, promujących zdrowy i trzeźwy styl życia wśród dzieci, młodzieży, dorosłych mieszkańców miasta oraz innych imprez okolicznościowych o charakterze profilaktycznym (zakup nagród i upominków),
- 5) dofinansowanie, koordynowanie, nadzorowanie organizacji alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież w placówkach oświatowych, w toku różnorodnych zajęć pozalekcyjnych,
- 6) działania na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców: kampanie edukacyjne, współpraca z Komendą Powiatową Policji, Strażą Miejską,
- 7) diagnozowanie i monitorowanie problemów uzależnień i przemocy domowej w mieście.
- 5. Współpraca i wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej profilaktyce, rozwiązywaniu problemów alkoholowych, przeciwdziałaniu narkomanii i przeciwdziałaniu przemocy domowej:**
- 1) dofinansowanie działalności i organizacji placówek wsparcia dziennego, o których mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, realizacji programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży, rodziców, opiekunów, punktów psychoedukacyjnych, konsultacyjnych, prawnych, psychologicznych, programów terapeutycznych dla osób uzależnionych i członków ich rodzin,
- 2) dofinansowanie zorganizowanych form wypoczynku letniego, z realizacją programu profilaktyczno-terapeutycznego dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, patologicznych,
- 3) wspieranie klubów sportowych w zakresie organizacji ogólnodostępnych zajęć sportowo-rekreacyjnych z elementami profilaktyki uzależnień, dla dzieci i młodzieży z grup ryzyka,
- 4) wsparcie finansowe i organizacyjne instytucji i organizacji pozarządowych, realizujących swoje zadania statutowe związane z profilaktyką, rozwiązywaniem problemów alkoholowych, narkomanii (NSP) i przeciwdziałaniem przemocy domowej, w tym działalności stowarzyszeń abstynenckich,
- 5) zabezpieczenie pracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu d.s. rozpatrywania wniosków o leczenie odwykowe i innych zespołów problemowych, dodatkowe szkolenia dla członków Komisji, (w tym, pokrywanie kosztów przejazdu członków GKRPA na szkolenia/konferencje środkami komunikacji publicznej - zwrot kosztów po odbyciu szkolenia), pokrywanie kosztów sądowych z tytułu wniesionych przez Gminną Komisję spraw o leczenie odwykowe, kosztów wydawania opinii przez biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego,
- 6) współpraca z KPP w Starachowicach w zakresie organizowania akcji profilaktycznych skierowanych do młodzieży i dorosłych mieszkańców miasta na tematy kryminogennych skutków spożywania substancji psychoaktywnych,
- 7) współpraca ze Strażą Miejską w zakresie realizacji zadań Programu,
- 8) organizowanie szkoleń dla różnych grup zawodowych w zakresie profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, uzależnieniom behawioralnym i przemocy domowej.
- 9) realizacja zajęć edukacyjnych dla rodziców na temat zasad korzystania przez dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym z Internetu.

6.Ograniczenie dostępności alkoholu oraz podejmowanie działań w związku z naruszeniem przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi:

1) Ograniczenie dostępności alkoholu realizuje się poprzez ustalenie :

- maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży,
- maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży,
- maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5 % do 18 % zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży,
- maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5 % do 18 % zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży,
- maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 18 % zawartości alkoholu przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży,
- maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 18 % zawartości alkoholu przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży,
- zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie miasta Starachowice.

2) Kontrola punktów sprzedaży napojów alkoholowych przez upoważnionych przez Prezydenta Miasta pracowników UM, członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, funkcjonariuszy Straży Miejskiej, pod kątem przestrzegania przez przedsiębiorców zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz ustawowych zakazów sprzedaży napojów alkoholowych określonych w art. 15 ustawy.

3) Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i art. 15 ustawy.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

1. Środki na realizację zadań wynikających z Gminnego Programu pochodzą z opłat za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

2. Szacunkową wielkość środków finansowych na realizację zadań przewidzianych w Gminnym Programie określa „Ramowy Plan Finansowania zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2025 r.”.

3.Ramowy Plan Finansowania zadań Gminnego Programu na rok 2026 zostanie uchwalony w drodze odrębnej uchwały Rady Miejskiej w Starachowicach, po uchwaleniu budżetu na 2026 rok.

4.Zlecanie realizacji zadań określonych w Gminnym Programie następuje na podstawie obowiązujących przepisów w tym zakresie.

REALIZATORZY GMINNEGO PROGRAMU

1. Gminny Program realizowany jest przez Urząd Miejski w Starachowicach – Referat Edukacji, Kultury i Sportu przy współudziale GKRPA, organizacji pozarządowych, gminnych jednostek organizacyjnych oraz innych podmiotów, którym zlecono realizację zadań określonych w Gminnym Programie i Ramowym Planie Finansowania.

2. Realizację Gminnego Programu koordynuje Referat Edukacji, Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego w Starachowicach.

3. Realizacja zadań własnych gminy z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej została powierzona Centrum Usług Społecznych w Starachowicach. Środki na realizację tych zadań pochodzą z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Starachowicach za udział w posiedzeniach Komisji, a także w posiedzeniach Zespołu d.s rozpatrywania wniosków o leczenie odwykowe i innych zespołów problemowych, przysługuje wynagrodzenie w wysokości 200 zł brutto (słownie: dwieście zł) za jedno posiedzenie.

**RAMOWY PLAN FINANSOWANIA ZADAŃ
GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
NA 2025 ROK**

Lp.	RODZAJ DZIAŁANIA	Wysokość środków finansowych
1.	a) Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, współuzależnionych, zagrożonych uzależnieniami, w tym m.in: - prowadzenie terapii grupowej, indywidualnej dla osób uzależnionych, współuzależnionych, młodzieży, programy terapeutyczne, grupy wsparcia, materiały edukacyjne, inne niezbędne do realizacji zadania.	75.000,-
	b) Pomoc psychologiczna, prawna, konsultacyjna, psychoedukacyjna, dla rodzin dysfunkcyjnych i patologicznych.	48.000,-
	c) Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od narkotyków (w tym nowych substancji psychoaktywnych) i osób zagrożonych uzależnieniem (terapia, porady, konsultacje, programy terapeutyczne, materiały edukacyjne, inne niezbędne do realizacji zadania).	15.000,-
2.	a) Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dla dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym (m.in. druk, zakup materiałów edukacyjnych, ogłoszeń, organizacja festynów, konkursów, imprez kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych, turystyczno-krajoznawczych z elementami profilaktyki uzależnień, programów profilaktycznych, profilaktyczno-artystycznych, prowadzenie kampanii informacyjno - edukacyjnych itp.).	75.500,-
		138.000,-
		151.000,-

	b) Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dla dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przeciwdziałania narkomanii (m.in. druk, zakup materiałów edukacyjnych, ogłoszeń, organizacja festynów, konkursów, imprez kulturalnych, sportowo - rekreacyjnych, turystyczno-krajoznawczych z elementami profilaktyki uzależnień, programów profilaktycznych, profilaktyczno – artystycznych, prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych itp.).	75.500,-	
3.	a) Wsparcie działalności instytucji, stowarzyszeń, organizacji pozarządowych służącej profilaktyce, rozwiązywaniu problemów alkoholowych, pomocy rodzinie dysfunkcyjnej.	220.000,-	614.000,-
	b) Realizacja ogólnodostępnych zajęć i programów profilaktycznych z zakresu edukacji, promocji zdrowia, zdrowego stylu życia wśród dzieci, młodzieży ich rodziców i opiekunów *.	50.000,-	
	c) Zajęcia ogólnodostępne z elementami profilaktyki uzależnień, z zakresu sportu, rekreacji, turystyki – promujące zdrowy styl życia wśród dzieci i młodzieży *.	314.000,-	
	d) Wsparcie działalności instytucji, stowarzyszeń, organizacji pozarządowych realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania narkomanii w tym: realizacja zajęć socjoterapeutycznych, programów profilaktyczno-edukacyjnych dla dzieci, młodzieży, rodziców i opiekunów itp.	30.000,-	
4.	Zabezpieczenie pracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Starachowicach:		120.000,-
	a) posiedzenia Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu ds. rozpatrywania wniosków o leczenie odwykowe i innych zespołów problemowych (200 zł brutto za jedno posiedzenie).	60.000,-	
	b) koszty wydawania opinii przez biegłych (psychologa i psychiatrę) w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego.	30.000,-	

	c) koszty postępowania sądowego z tytułu wniesionych przez Gminną Komisję spraw dot. zastosowania wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.	30.000,-	
5.	a) Koszty organizacji szkoleń dla różnych grup zawodowych (w tym członków GKRPA) w zakresie profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym, przemocy domowej, zajęcia, spotkania edukacyjne dla rodziców. - pokrywanie kosztów przejazdu członków GKRPA na szkolenia/konferencje środkami komunikacji publicznej.	20.000,-	40.000,-
	b) Koszty organizacji szkoleń dla różnych grup zawodowych (w tym członków GKRPA) w zakresie przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy domowej, zajęcia, spotkania edukacyjne dla rodziców.	20.000,-	
6.	Organizacja wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych i patologicznych (kolonie).*		130.000,-
7.	Koszty podróży służbowych, składki na ZUS i FP, ubezpieczenia, należne zobowiązania związane z realizacją zadań GPPiRPA oraz PN w miesiącu XII 2024 r. zgodnie z podpisanymi w 2024 r. umowami.		22.000,-
8.	Dofinansowanie obozów rekreacyjno-sportowych z elementami profilaktyki uzależnień, promujących zdrowy styl życia wśród dzieci i młodzieży oraz osób niepełnosprawnych, organizowanych w okresie wakacji.*		130.000,-
9.	Zadania własne gminy z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej. Realizator – Centrum Usług Społecznych w Starachowicach oraz Urząd Miejski w Starachowicach.		150.000,-
10.	Dofinansowanie placówki wsparcia dziennego prowadzonej przez CUS w formie świetlicy środowiskowej typ opiekuńczej dla dzieci i młodzieży pn. "Świetlica Środowiskowa Na Wzgórzu", z przeznaczeniem na dożywianie uczestników zajęć świetlicowych.		75.000,-

11.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży pozostających w okresie wakacji w miejscu zamieszkania, organizacja półkolonii letnich – Oferta z programem oddziaływań profilaktycznych z zakresu uzależnień.*	200.000,-
12.	Przeprowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnej w zakresie profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania przemocy, narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, skierowanej do dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców miasta.*	30.000,-
	Razem:	1.800.000,-

* zadania określone w pkt 3b, 3c, 6, 8, 11 i 12 będą finansowane 50 % z Dz.851 rozdz.85154 i 50% z Dz.851 rozdz.85153.

Zadania finansowane w części z tzw. "małpek" (300.000,00 zł):

- Zad. 3a – 150.000,00 zł,
- Zad. 3b – 25.000,00 zł,
- Zad. 3c – 125.000,00 zł.

Uzasadnienie

Ustawa dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii nakładają na gminy obowiązek tworzenia gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, który stanowi podstawę wszelkich działań podejmowanych na terenie gminy w tym zakresie.

Cytowane ustawy stanowią, iż profilaktyka, rozwiązywanie problemów alkoholowych, narkomanii, przeciwdziałanie przemocy domowej oraz uzależnieniom behawioralnym należy do zadań własnych gminy.

Zgodnie z art. 18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, zadania planowane do realizacji w ramach Gminnego Programu finansowane będą ze środków pochodzących z opłat za wydane w gminie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

W większości zadania te stanowią kontynuację przedsięwzięć w obszarze profilaktyki zainicjowanych na terenie Starachowic w latach poprzednich.

Na realizację Gminnego Programu w 2025 r. zabezpieczono środki finansowe w wysokości 1.800.000,00 zł, w tym:

–planowane wpływy z zezwoleń w 2025 r. - 1.500.000,00 zł,

–dochody z tytułu dodatkowej opłaty za wydawane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml (tzw. „małpki”) – 300.000,00 zł.

Gminny Program stanowi część Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Starachowicach oraz uwzględnia cel operacyjny dot. profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym określony w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021 - 2025. Celem strategicznym NPZ jest zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie społecznych nierówności w zdrowiu. Zadania Gminnego Programu na lata 2025 - 2026 odpowiadają na cel operacyjny 2: „Profilaktyka uzależnień. Zintegrowane przeciwdziałanie uzależnieniom - uzależnienie od alkoholu, narkotyków oraz uzależnienie od zachowań (uzależnienia behawioralne)” i uwzględniają zadania służące do realizacji celu operacyjnego określone w NPZ.

Projekt Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2025 - 2026 był konsultowany z Gminną Radą Działalności Pożytku Publicznego w Starachowicach.